ibi absolutè formam fieri, imò docet fieri in alio (scilicet in materia, sed negat fieri per se, & veluti separatam, ac per se subsistentem, & reddit rationem, quia quod hoc modo fit, ex materia, & forma fit, unde per hanc rationem concludi nequit omnimoda ingenerabilitas formæ; sed tantum ingenerabilitas per se; cum in 1. Phys. 82. demonstrat materiam esse ingenerabilem, & incorruptibilem, inquit, in quacunque generatione, & corruptione materiam debere subiici, ut subjectum primum, & ultimum, & quicquid fit, & generatur, fieri ex materia, ut ex tali subjecto, non ergo hoc argumentum concludit ingenerabilitatem eodem modo de materia, & de forma, quia non eodem modo fit compositum ex eis, cum enim fiat ex materia, ut ex primo omninò subjecto, & in omni generatione requisito, concluditur ex hoc omnimoda ingenerabilitas de ipsa, & cum fiat ex forma, non ut ex primo omnino subjecto, sed ut ex eo, quod insit, vel fit in illo, non excluditur à forma omnimoda generabilitas, sed tantùm talis, qualis composito convenit.

72 Quartò, arguit ex 1. de Anima. 12. & 13. ubi habetur, quod si forma habet proprium opus, in quo non communicat cum habente corpore, formam separari posse à materia; at sic est, quod omnis forma substantialis habet opus proprium, in quo cum materia non communicat, cum in 2. de Ortu, & Interitu dicatur materiæ proprium esse pati, & recipere, agere autem alterius potentiæ, (scilicet formæ. Resp. hoc argumentum plus probare, quam ejus Auctor velit, probat enim non solum etiam formam accidentalem esse separabilem, quia ipsa quoque habet in hoc sensu proprium opus, in quo non communicat cum materia, calor enim in aqua non communicat in calefaciendo cum ipsa, sed probat etiam formam materialem separatam non futuram otiosam, sed proprium opus exequi, cujus oppositum docet Auctor ille in eodem capite. Dicimus igitur omnes formas materiales in suis operationibus communicare cum materia, quia cum sint extensæ, non possunt modo inextenso operari, non habent autem talem modum, nisi in materia, unde etiamsi proprium formæ sit agere, tamen non est in potentia proxima ad agendum, nisi cum est in materia.

73 Quintò, unum contrarium nequit pati, & recipere aliud contrarium, sicut neque unum natum est alterum afficere 2. Phys. 51. 12. Met. 6. 2. de Gen. & Cor. 5. corruptibile, & incorruptibile sunt contraria, & genere diversa, nedum specie 10. Met. cap. ult. ergo si materia est incorruptibilis, & forma substantialis corruptibilis, unum contrarium esset alterius receptivum, & duo contraria simul manerent. Resp. hoc item argumentum plus probare, quam velit, sic enim probaret, quod anima rationalis nequit recipi in corpore, quod corruptibile est, velut in subjecto, nec lumen, & motus in Cœlo, intellectiones, & volitiones in Angelis, accidentia quædam in materia, hæc enim omnia sunt formæ corruptibiles in subjectis incorruptibilibus receptæ; dicendum igitur corruptibile, & incorruptibile non esse contraria propriè dicta, ut notat Zerb. 10. Met. q. ult. in fol. ad 1. princ. quod eo præsertim verum est, si genere logico differre dicantur, quia contraria propriè accepta conveniunt in genere, & differunt specie, ut ex eorum constat definitione; sed contraria dicuntur, quatenus sunt valdè diversa, & habent oppositas quodammodo rationes, & differunt secundum potentiam, & impotentiam, ut ibi explicant Alensis, & Scotus, quo quidem sensu actus, & potentia dicerentur opponi, & contrariari, & nihilominus unum recipitur in alio; æquivocat itaque ratio de contrariis fusè, & rigorosè sumptis.

74 Sextò, omne quod corrumpitur, à suo contrario corrumpitur 1. Phys. 47. 1. de Cœlo 20. p. de Gen. 52. Forma substantialis non habet contrarium, quia substantiæ nil contrariatur, ergo &c. Confirmat in ratione octava, quia materia ideò à contrariis non destruitur unquam, quia nulli est contraria sed neque forma ulli est contraria. Si dicas ratione connexus substantiæ cum accidente provenire formæ interitum, propterea quod omnis substantia flagitet certa quædam accidentia, quibus desinentibus desinat ipsa: Contra instat, tum quia si accidens substantiæ connexum perit à contrario valentiore peremptum, non tamen substantia peribit, quia accidens destruens non habet contrarietatem cum ipsa, & substantia à toto genere est validior accidente, unde si contra eam pugnaret, nunquam prævaleret; Tum quia forma quidem postulat accidentia quædam ad completam actualitatem suam, at secundum se non postulat, quia de se separabilis est, & prior accidente, & omne absolutum prius, essentialiter independens à posteriori potest esse sine illo. Tum 3. ad destructionem minus necessarii non destruitur magis necessarium, at forma substantialis est magis necessaria, accidentalis minus. Tum tandem prius essentialiter ad sui esse non posset posterius essentialiter, alioqui nulla esset causa, quæ præcederet effectum tempore 2. Post. 58.

Resp. ut ibi, formas materiales ideò esse corruptibiles, quia ut materiam informent, certas requirunt dispositiones, quibus amissis servari in ea amplius non possunt, cumque extra materiam nequeant consistere, quia ab illa quoad suum esse dependent, non secus ac lumen à corpore luminoso in genere causæ efficientis, ideò extra illam statim pereunt; & hac de causa Tatar. cap. de subst. q. 2. in fol. ad 3. inter formas substantiales admittit contrarietatem virtualem ratione dispositionum contrariarum, quas effligatant, & Ant. And. 20. Met. qu. 5. & Faber ibid. disp. 8. admittunt contrarietatem, si non in omni rigore sumatur, quantum nempè sufficit, ut una dicatur alteri incompossibilis in eodem subjecto, quæ sanè repugnantia sufficit, ut una alteram destruere dicatur, & in hoc sensu omne, quod corrumpitur, à suo contrario corrumpitur, non verò semper à contrario rigorosè sumpto, imò Mayr. palsu 16. in prædicam. verum contrarietatem admittit inter formas substantiales, quod absque dubio consultius asseretur, quam earum incorruptibilitatis. Ad 1. impugnationem forma substantialis pellitur à materia non ab accidente pugnante, nisi dispositivè, sed ab altera forma substantiali ei incompossibili, ut declaravimus disp. 7. Phys. qu. 6. art. 2. Ad alias tres unica solutione satisfit, probare de potentia Dei absoluta, non autem secundum communem naturæ cursum, juxta quem experimento constat substantiam quamlibet certa poscere accidentia pro ejus conservatione, à quibus in suo esse pendent, ut ajunt, à posteriori, velut à conditione concomitante, sic ignis pendet à calore, aqua à frigore &c. undè his rationibus probabat Doct. 2. d. 12. q. 2. contra D. Thom. materiam posse de potentia Dei absoluta existere sine omni forma, quæ ideò minùs consultò nunc afferuntur, ut probantes secundùm communem naturæ cursum separationem substantiæ ab accidentibus; Iterùm rursus adverte hoc argumentum plus probare, quàm velit Auctor, probat enim non solum formam substantialem corrumpi non posse, sed nec etiam à materia pelli, sed perpetuò in ea manere, quia non habet contrarium, à quo pellatur, & sic non tantum formæ, sed composita quoque erunt æterna.

75 Septimò, Materia prima æterna est, ergo & forma omnis, quia forma magis participat de esse divino 1. Phys. 81. atqui æternitas est præclara Dei dignitas, per quam Deus definitur 12. Met. 39. quod autem perfectiori similius est, atque vicinius, est melius atque perfectius. Confirmat per rationem decimam ex 3. Top. loc. 1. *quod est diuturnius, & stabilius hoc melius*, si ergo forma melior est materia, erit diuturnior illa, vel non minùs ea. Resp. ad hoc satis dixisse disp. 2. Phys. qu. 8. art. 2. in fine, quare locus ille topicus intelligi debet, cum egteris suis paribus; vide ibi auream regulam à Scoto traditam 1. d. 8. q. 1. ad 1. quam etiam fusius declarat 4. d. 12. qu. 2. §. *hoc sunt duæ opiniones*.

Octavò, si forma substantialis accedat ad materiam, & ab ea recedat absque ortu, & interitu materiæ, benè tamen ipsius, tunc forma substantialis non differret ab accidentali, nisi nomine tenus, tota enim definitio accidentis de illa verificabitur, *quod adest, & abest subjecto præter subjecti corruptionem*. Nec valet, quod ajunt nonnulli, accidentis in actu priori simpliciter esse oportere, unde prius in materia recipitur forma substantialis, quàm accidentalis. Hoc voluntariè dicunt, neque enim in definitione accidentis ea conditio est reposita. Resp. ad hoc quoque abundanter dixisse disp. 2 Phys. q. 1. art. 1. in fol. ad 2. & art. 3. & disp. 5. qu. 11. art. 3. nam his in locis ubere differentia assignatur formæ substantialis ab accidentali; interim neque adhuc argumentum concludere intentum, si totum illi concedatur, adhuc enim nec ipse discrimen assignabit formæ substantialis ab accidentali, si enim dicat ex hoc differre, quod forma accidentalis, dum à subjecto divellitur, statim interit, secus substantialis; non satisfacit, quia & nos dicemus, ut ipse obiicit aliis, hoc esse voluntariè dictum, nec in definitione accidentis eam conditionem reponi, atque ideò totam ex integro convenire formæ substantiali, etiamsi separabilis ponatur, & incorruptibilis.

76 Postremò perfectum est prius imperfecto etiam tempore 1. de Cœlo 10. forma est materia perfectior, & antiquior in rerum natura, si ergo materia suæ existentiæ exordium nescit, tantò magis forma nec ortum, aut interitum patietur. Resp. hoc etiam plus æquo probare, si enim materia est æterna, & forma est antiquior materia, ac prior nedum perfectione, sed etiam duratione, profectò plusquam æterna erit, & ante æternitatem; jam igitur disp. 1. de Cœlo qu. 5. ab initio contra eundem Auctorem, cui propositio illa valde familiaris est, diximus non esse universaliter, sed indefinitè accipiendam, & præsertim in proposito veritatem habere non potest, quia potius materia præcedit formam prioritate originis, ut docet Doctor. 2. d. 12. q. 1. & 2. ex D. Aug. quo autem sensu forma sit prior materia, vide Doctorem 7. Met. qu. 6. Ant. And. & Zerb. ibidem. Accedit ex ea majori absolutè prolata æquè bene inferri posse compositum etiam tempore præire materiam, & formam, quia est perfectius ambobus; Vide, quæ consequentiæ deducantur ex quibusdam propositionibus, quas indefinitè protulit Arist. & hi blaterones ejus recipiunt pro universalissimis, quasi propositiones omnes Arist. sint universaliter veræ, sanè aliam asseruit propositionem 9. Met. 1 5. huic ex diametro oppositam, priora generatione sunt posteriora perfectione, quomodo ergo ambę erunt universaliter veræ? Irrationabilis hic philosophandi nonnullorum modus, inde traxit originem, quod isti simplicissimæ, & jejunæ Arist. auctoritati nimium fidunt, nec nisi solis auctoritatibus sua asserta probant, quod quam virum Philosophum dedeceat, diximus supra disp. 1. q. 1. art. 1. & adhuc magis ostenditur lib. expurg. quærel. 4. contra Ferchium; & quæ idem Auctor aggregavit lib. 3. defens. ad tuendas suas hasce rationes soluta sunt, ac satis impugnata disp. 12. Met. q. 5. art. 1.

QUÆSTIO III.

An in rerum naturalium generatione, & interitu fiat resolutio usque ad materiam primam.

77 Sensus quæsiti non est, ut quis ex quæsiti titulo hallucinari posset, an in corruptione alicujus sic ad materiam primam deveniatur, ut nuda absque omni forma substantiali maneat, id enim naturaliter contingere non posse jam diximus disp. 2. Phys. q. 3. art. 1. sed est, an cum res corrumpitur, & formæ succedenti materia subiicitur, num sola maneat materia prima, itaut omni forma tam substantiali, quàm accidentali, quibus antea induta erat, in eo instanti exuatur, atque adeò nullus actus, seu substantialis, seu accidentalis idem, qui præfuit in re corrupta, servari valeat in genito. Unde hæc quæstio, in quantum attinet ad formas substantiales, coincidit cum ea, an in composito substantiali dari possint plures formæ substantiales subordinatæ, itaut aliqua earum in re genita servari possit, quæ præfuit incorrupta; inquantum verò attinet ad formas accidentales, coincidit cum ea, an eadem numero accidentia possint permanere in genito, quæ præfuerint in corrupto.

Tres extant sententiæ in hac celebri controversia, duæ extremæ, & una media. Prima extrema est Thomistarum, qui ex duobus principiis in eorum schola receptissimis, unum est implicare pluralitatem formarum substantialium in composito, alterum est, non materiam primam, sed compositum ipsum esse proprium, & immediatum subjectum accidentium, consequenter deducunt in omni generatione, & corruptione tam in formis substantialibus, quàm in accidentalibus, usque ad materiam primam resolutionem fieri, ita D. Tho. 1. p. q. 76. art. 6. & 4. contra gentes p. 2. c. 58. & ejus magistri Alensis 1. p. qu. 57. memb. 4. & Alber. 2. p. summæ de homine apud Arist. disp. 2. q. 11. sect. 1. Capreol. 2. d. 1 5. q. 1. Cajet. in summam loc. cit. & 2. de Anima cap. 1. & de Ente, & essentia q. 17. Hervæus Quol. 4. qu. 10. & de Unitate formarum q. 16. & 17. Ferrar. loc. cit. contra gentes, Scoto 1. Phys. 7. Sonc. 8. Met. q. 8. Javell. q. 4. Bannez de Gen. q. 8. Compl. disp. 3. q. 6. Ægid. 1. de Gener. com. 24 & 2 com. 25. Buccafer. 1. de Gener. & Pomponatius in lib. de Nutritione, & Accretione, Fonfec. 8. Met. c. 1. q. 2. Conimb. verò 1. de Gen. cap 4. qu. 1 8. estò in secundo principio cum Thomistis non consentiant, censent namque subjectum accidentium esse materiam primam, non compositum, adhuc tamen & ipsi volunt fieri resolutionem usque ad materiam primam, etiam in accidentibus, quia habet pro inconvenienti unionem materiæ cum accidentibus esse firmiorem, quam cum forma substantiali.

Altera extrema est Averroistarum, qui ex duobus principiis Thomistarum ex diametro oppositis, nempè est dari pluralitatem formarum substantialium in eodem composito, & subjectum immediatum accidentium præsertim quantitatis, esse materiam primam, consequenter asserunt non in omni generatione, & corruptione usque ad materiam primam resolutionem fieri, nec quoad formas substantiales, nec quoad accidentales, imò quoad istas nunquam fieri, quia quantitas ut minimum semper eadem maneat in genito, & corrupto, cum perpetuò materiæ hæreat, velut ejus passio; citantur pro hac parte Averr. 1. de Gen. com. 24. & 2. de Gen. com. 25. Avicen. 1. suffic. c. 6. Zimar. theor. 46. Niphus 8. Metaph. disp. 4 Mercen. in suis dilucid. Zab. lib. de Gener. & interitu cap. 7. Piccol. 1. de Gen super text. 24. Achill. de elementis lib. 2. dub. 3. Contaren. q. de Gen. & Corrupt. c. 5. & 6. Nobil. 1. de Gen. c. 5. q. 3. Morif. disp. 1. de Gen. dub. 6. citantur etiam Græci Interpretes, ut Philop. 1. de Gen. com. 70. Alexand. 1. Metheor. c. 1. & quidam Nominales.

Tertia denique Sent. media est Scotistarum, qui cum Thomistis in uno tantum convenientes principio, & ab Averoistis dissentientes, quod nempè compositum sit proprium accidentium subjectum, & in altero è contra cum illis assentientes, non cum illis, quod nempè detur pluralitas formarum substantialium saltem in viventibus, consequenter media via incedunt, dicentes in quibusdam corruptionibus, scilicet viventium non fieri resolutionem usque ad materiam primam, quia remanet in cadavere forma mixti cum accidentibus eam consequentibus, in cæteris verò fieri usque ad materiam primam, itaut nulla prorsus forma, nec substantialis, nec accidentalis maneat in genito, quæ fuerit in corrupto; ita Doct. 4. d. 11. qu. 3. ubi statuit pluralitatem formarum in viventibus, & 2. d. 3. q. 4. & d. 12. q. 2. & d. 15. qu. un. & 4. d. 11. q. 2. & d. 12. qu. 4. quibus in locis corpus statuit subjectum quantitatis, & qualitatum, non materiam, Ant. And. 8. Met. q. 3. Zerb. ibi q. 1. Tataretus 1. de Gen. q. 1. not. 4. & dub. 1. Faber. theor. 75. Cavell. disp. 1. de Anim. sect. 17. Ragus. disp. peripat. 38. Biragus 1. de Gen. qu. 6. licet non ex principiis Scoti, sed Zab. ut notavimus disp. 3. Phys. q. 1. Roccus 1. de Gen. q. 9. & 10. & passim alii Scotistæ, & hæc est tenenda.

ARTICULUS I.

In viventibus non fit statim resolutio usque ad materiam primam.

78 Dicimus itaque in viventium interitu non fieri resolutionem usque ad materiam primam. Probatur, quia in viventibus datur ultra animam forma mixtionis, quæ dici solet corporeitatis, eo quia per diversas formas partiales carnis, ossis, nervi, &c. dat illis illud esse corporeum, ac dissimilare, quod est proprium perfectibile animæ, & hæc forma remanet adhuc per aliquod temporis intervallum in materia post dissolutionem animæ à corpore, quo temporis spatio dicitur forma cadaveris, sicut ante animæ adventum dicebatur embryonis, remanent quoque cum illa forma accidentia quamplura, quæ erant in vivente, ergo in viventibus statim, & immediatè non fit resolutio usque ad materiam primam, nec in substantialibus, nec in accidentalibus formis. Assumptum, unde tota hæc conclusio dependet, fusè probatum est disp. 2. Phys. q. 4. art. 2. & disp. 5. q. 6. art. 1. & omnia argumenta in contrarium diluta.

Verùm quia Arriaga nuperrimè post nostræ Physicæ editionem acerbissimè in eam sententiam invehitur disp. 6. Phys. sect. 6. æmulatione accensus cujuldam sui Collegæ (ut facilè ex ejus verbis colligitur) nobiscum sentientis, libet per excursionem quaedam rationes potiores pro nobis loc. cit. adductas rursus recurrere, ut ostendamus non esse tam debiles, ut arbitratur Arriaga, & quidem ab initio disputationis ostentat hic Auctor se se non veritatis indagandæ zelo, sed livore, & æmulatione hanc concertationem suscepisse, ait enim hanc quæstionem à pluribus jactari celeberrimam, & decisionem pro parte Scoti in scholis invalusse, nullum tamen mysterium se unquam in ea vidisse, nec partem Scoti ita invalusisse, ut jactant, quia in Hispania nullus eam defendit, imò nec ex professo impugnare dignatur, tanquam rem sine solido fundamento, in Italia pauci, & in partibus Germaniæ (ubi scribebat) rarissimi, omnes denique è sua societate, quorquot sua typis mandarunt, contrarium docuisse duobus exceptis P. Dandino, & P. Coninch. in quibus ergo scholis invaluit? inquit hæc Arriaga Hispano supercilio. Immerito tamen hanc quæstionem de pluralitate formarum in composito aspernatur hic Auctor, in qua tot viri graves calamum adhibuerunt, & integros de hac re tractatus lucubrarunt, immerito etiam ait sententiam Scoti in scholis non invalusse, non ne viget in schola Scotistarum? nonne in schola Averroistarum, cum omnes Medici Philosophi seculares omnes eam incunctanter tueantur? quoque Nominales eam sectantur? an ne istæ non sunt scholæ, ex quatuor igitur scholis in dominio Philosophico existentibus Averroistar. Thomist. Scotist. & Nominalium tres ferè nostram sectantur, & petit Arriaga in quibus scholis invaluit? tot denique habet assecias, ut Bann. ipse dicat 1. de Gen. qu. 8. *quot quot Theologi, & Physici, & Metaphysici sunt, contra D. Th. conjurasse videntur*, & inquit Arriaga nullum habere defensorem? certè nullam putat ille extra Societatem extare scholam, nullumque præter Jesuitas scripsisse auctorem, quod facilè colligitur ex toto ejus opere, in quo non citat, nisi Auctores suos, nec nisi cum suis disputationem init, etiamsi typis scripta non dederint, cum exteris manus conserere dedignatur, qui mos scribendi apud Recentiores Jesuitas invaluit minimè laudandus, non enim in hunc modum scripserunt Suarez, Vasquez, Molina, Fonseca, Conimb. & alii præclarissimi Societatis Auctores, exteros enim æstimabant, & eorum auctoritate sua fulciebant placita, vel eos graviter impugnabant, ut postulabat occasio, nec tempus insumebant in respuendis privatis placitis Collegarum, & responsis datis intra domesticos parietes, ut moris est modo Recentiorum, scribentium, concludimus hanc scribendi rationem noviter adinventam superbiam in eis arguere, dum cum exteris differere renuunt, vel timorem, sed de his satis: percurramus modo rationes Scoticas ab ipso pro nostra sententia adductas, & videamus, an illis benè occurrat.

79 Prima ratio, ab ipso adducta, est, quam Doctor 4. d. 11. cit. qu. 3. art. 2. deducit ex mysterio Eucharistiæ, ubi terminus conversionis, qui ponitur ex vi verborum, est ipsum corpus Christi ab anima condistinctum, nam si Hostia consecrata à Christo in cœna in pixide fuisset in triduo servata, permansisset ibi eadem res primò contenta, & non anima, quæ erat à corpore separata, unde anima modo per concomitantiam solum ponitur sub speciebus, ut decernit Concil. Trid. sess 13. c. 3. tunc subiumit Doctor, corpus Christi ab anima condistinctum non dicit solam materiam primam, quia hæc per se non est corpus, sed pars corporis, & si esset corpus, tamen non est corpus dissimilare, & ætherogeneum, quale est corpus humanum ab anima perfectibile, ergo erit materia prima cum forma corporeitatis integrata ex diversis partialibus, in hoc enim sensu admittit Scotus 3. d. 4. q. un. formam corporeitatis in viventibus, ut diximus in Phys. loc. cit. non autem quasi sit unica forma mixtionis pro omnibus, & singulis partibus corporis, ut ei Arriaga impingit, & in hoc sensu defenditur ab omnibus Scotistis Ant. And. q. 10. de tribus principiis, & 7. Met. q. 6. ubi est Scotus ipse q. 20. Zerb. q. 18. Faber theor. 75. Tatar. 2. de Anim. q. 1. dub. 2. Trombet. 8. Met. q. 2. Mairon. 2. d. 16. qu. un. & alii.

80 Resp. Arriag. terminum conversionis esse materiam cum diversitate, & varietate accidentium, quæ sufficit ad organizationem, nec habet pro inconvenienti poni sub speciebus hæc accidentia ex vi verborum formaliter, & non per solam concomitantiam. Contra urget efficaciter Doctor, tum quia non sunt efficaciora verba super sanguinem, quàm super corpus, sed dicendo *hic est Calix Sanguinis* non potest fingi terminus conversionis esse sola materia sub accidentibus, quia illud non est sanguis, sanguis enim dicit aliquam substantiam, quæ generatur à nutrimento assumpto, & est proximè convertendum in carnem, non autem generaretur, nec converteretur, nisi haberet propriam formam substantialem. Tum quia si aliquod accidens includitur in per se termino conversionis, tunc illa non esset mera conversio substantialis, nec mera transubstantiatio, sed mixta ex substantiali, & accidentali; At inquit Arriag. hoc non sequi, quia hæc conversio habet pro termino ad quem primario solam substantiam. Sed nos tunc inferimus, ergo nullum accidens ponitur ex vi verborum formaliter, ut ipse dicebat, sed tantum concomitanter, quia non ponitur primariò, sed secundariò, ex quo patet Arriag. in hac eadem responsione non satis sibi constare. Tum quia cum dicitur, *hoc est Corpus meum*, non ponitur aliquid distrahens à veritate carnis, & ossis, & hujusmodi, sed potius ut includit omnes partes ejus, quod est primò animabile, sed si diceretur, *hoc est caro, vel os*, videretur fictio ponere terminum conversionis esse tantum materiam cum quibusdam accidentibus, ergo multò magis in proposito accipiendo corpus,

corpus, ut est quoddam includens omnia ista, sicut hic accipitur, prob. min. ex Angesto lib.2. de formæ proprietatibus fol.25. & Mair. d.16. caro, os, nervus, & similia non tantum accidentaliter differunt, sed specie essentiali, quia proprietates habent diversas, & diversas dispositiones permanentes, quæ sicut non nisi in entibus specie differentibus reperiri solent, ita arguunt formas substantiales diversas, & hoc negato prælucderetur via probandi aliqua entia naturalia differre specie essentiali, & dicere possemus aurum, lignum, & lapides non nisi accidentaliter differre, imò ait Angesl. ibi majorem diversitatem dispositionum, & operationum deprehendi inter quædam membra animalis, quam reperiatur inter plumbum, & argentum, cum quædam temperamentum calidum deposcant, ut cor; quædam frigidum, ut cerebrum: alia humidum, ut medulla; alia siccum, ut ossa, ergo si ex quadam notabili varietate accidentium, & dispositionum concludimus inter plumbum, & argentum differentiam specificam, eo magis eandem concludere debemus inter carnem, os, &c. Tum tandem, quia falsum est corpus organicum importare solam materiam cum illa accidentium varietate, quia esse carneum, esse osseum, & nerveum est esse substantiale, & non accidentale tantum, unde ut notant Angesl. citat. Tromb.7.met.q.3.ar.2. Basol.4.d.12.q.1. & alii Scotistæ, duplex est organizatio materiæ, una essentialis, altera accidentalis, hæc utiq; consistit in debita proportione accidentium scilicet qualitatum, quantitatum, & figurarum, at illa in diversis formis partialibus mixtionis ossis, nervi, &c. Insuper, ut aliquod corpus dicatur ætherogeneum, non sufficit, ut ejus parte solis accidentibus differant, alioquin ferrum, cujus una pars sit calida, altera frigida, ætherogeneum esse.

81 Altera ratio Doctoris, quam adducit nu.58. est Phys. (rationes enim nostri Doctoris hic tueri intendimus, non alias) quia quando homo moritur, non introducitur forma aliqua substantialis, ergo debet ibi manere aliqua antiqua, ne materia maneat sine ulla forma substantiali, & hæc erit forma mixtionis. Resp. in primis neg. conseq. habet pro inconvenienti materiam in aliquo casu manere naturaliter sine forma, & sicut licet nobis admittere ens incompletum in rerum natura per se existens, scilicet corpus sine anima, ita licebit ei admittere materiam sine forma, nec majori censura poterit ipse carpi, quàm nos. Vide quantum audeat hic Auctor, ut mordicus oppositam tueatur sententiam, ad solvendam primam rationem theologicam ausus est ponere aliquod accidens corporis Christi sub speciebus ex vi verborum, in quo trepidarunt antiqui omnes scolastici, imò manifestè negarunt; hic verò audet admittere naturaliter posse materiam sine forma existere, quod hactenus Philosophorum nemo non abhorruit, cur autem id contingere nequeat, diximus disput.2. Physic. qu.3.art.1. Hujus autem ausus ansam non bene sumit ab eo, quod nos dicimus de corpore absque anima manente, aliud enim est admittere compositum in rerum natura per se existens ex materia, & forma mixtionis incompleta, & animæ subordinata coalescens, ut est corpus pro altera parte, aliud verò admittere materiam nudam, & sine omni prorsus substantiali forma, ut diximus disp.5. Phys. qu. 6. art. 1. Accedit non deesse Auctores nostræ opinionis asserentes corpus anima destitutum esse directè in prædicamento sub genere corporis mixti, quia tunc non habet rationem partis, sed totius, unde evadit ens completum, & proportionatum prædicamento, ita loqui videntur Mercen. & Zab. cit. imò Aresius 1. de Gen. disp. 2. quæst. 9. sect. 4. id asserere videtur de ipso, etiam cum actu constituit animal, quia forma corporeitatis etiam tunc temporis dat esse genericum, specificum, & individuale in suo ordine, ut caro hoc esse carneum, os osseum, &c. Sed certè si loquamur de prædicamento substantiæ, ut modo constitutum est, corpus pro altera parte directè in prædicamento collocari non potest, ex dictis disput.7. Log. q.1. art.1. neque cum actu constituit animal, neque cum anima destitutum est, nam in primo casu habet formalissimè rationem partis, quæ excluditur à recta linea prædicam. ex dictis disp 6. Log. q.3. art.1. nec etiam in alio casu, quia licet actu non habeat rationem partis, adhuc tamen est ens incompletum, & animæ essentialiter subordinatum per modum materiæ, ut ergo anima rationalis etiam à corpore separata non ponitur in prædicamento directè, ita nec corpus pro altera parte, sed est individuum incompletum in specie incompleta mixti, & sub genere, etiam constituendo corpus mixtum in communi ad mixtum completum, & incompletum, & ita verum est in hoc sensu, quod ajebat Aresius formam carnis tribuere esse genericum, specificum, & individuale, neque hoc negavit Doctor, ut ei impingit. Dices fructum ligni ita videri ens completum, ut fructum ferri, vel auri. Hoc debet negari, quia ferro, vel auro videmus nihil deesse, at arido ligno videmus deficere animam vegetantem, & ideò esse ens incompletum arguimus.

82 Declinat idcirco Arriag. ad communem responsionem neg. assumptum, cum enim animal moritur, succedit nova forma cadaveris. At contra hanc solutionem primò urget argumentum theologicum, quia si animæ Christi succesit forma cadaveris in triduo, ergo corpus Christi corruptum est contra scripturam, ut latè deduximus disp.2. Physic. cit. illud enim dicitur cum omni proprietate corrumpi, quod in aliam substantiam, nedum specie, sed etiam genere diversam transmutatur, talis autem transmutatio secuta esset in morte Christi ex solutione data, quia corpus vivum, & cadaver ita differunt. Resp. scripturam dicere corpus Christi non esse corruptum, quia non abiit in vermes, & cineres, ut regulariter evenit de cadavere, non autem vult innuere, quod non advenerit nova forma cadaveris, alioquin apud nos ponentes formam mixtionis remanere in animalis interitu, nullius animalis corpus corrumperetur, atque ideò non fuisset speciale corporis Christi privilegium, quæ impugnatio urgere videtur ad hominem, nec tangitur ab Arriag. Cæterum esto verum sit, neque præfato modo corpus Christi vidisset corruptionem, quia non abiit in vermes, & cineres, tamen hoc non sufficit, nam ad salvandum sensum scripturarum, & Patrum dicere debemus ita incorruptum remansisse, ut neque abierit in novam cadaveris formam, ratio est, quia Patres asseverant ita illibatum mansisse, ut fuerit omninò idem numero corpus mortuum, quod erat vivum, sicut evidentissimis auctoritatibus probat Doctor loc. cit. non ergo sufficit dicere ideò incorruptum remansisse, quia in cineres non abiit, si enim semel concedatur abisse in formam cadaveris, hoc solum sufficit ad destruendam identitatem, & unitatem numericam corporis Christi vivi, & mortui, utrumque requiritur ad hanc salvandam, & quod non abierit in cineres, & neque in formam cadaveris novam, quo sensu non convenit regulariter aliis corporibus. Conatur Arriag. num. 69. & 70. non in tanto rigore intelligere Patres, & illos explicare de identitate numerica morali, non Physica. Sed contra obstat, quæ urgemus disp.2. cit. q.4. art.2. & quod obficit Doctor loc. cit. ex veritate Eucharistiæ, quæ fundatur in unitate numerica corporis Christi vivi, & mortui Physica, non morali, ita enim postulat veritas verborum *hoc est enim Corpus meum*, quod nempè corpus contentum sub speciebus etiam in triduo (si species servatæ fuissent) sit illud idem, quod anima informabatur, dum vivebat, hoc autem infert identitatem Physicam, non moralem.

83 Rursus contra vulgarem illam solutionem de novo adventu formæ cadaveris militat argumentum Physicum Doctoris, quia nulla est causa, à qua producatur talis forma, quis enim quando homo strangulatur, vel jugulatur, producit eam formam? præterea sive homo frigore, sive calore, sive alio modo pereat, eadem semper remanet forma, at quomodo potest eadem forma induci ab agentibus tam diversis, & cum tanta dispositionum varietate, & contrarietate? Hoc argumentum, quod adeò terruit Adversarios, ut nescientes causam particularem hujus formæ adinvenire, ad universalem, sed sine juvamine, confugerunt, floccificit Arriag. quia eadem ratione deberemus in igne ponere aliam formam corporeitatis, nam carbo accensus, in quo introducta jam est forma ignis, sive extinguatur aqua, sive cineribus, sive oleo calido, sive aqua frigida, sive hoc, sive illo modo, manet semper idem numero carbo, quis ergo ibi introduxit eam carbonis formam? nec dici potest in carbone non fuisset formam ignis, sed adhuc durare formam ligni, hoc enim ex ipso sensu apparet improbabile, quæ enim in carbone extincto cum ligno similitudo, ut dicas habere eandem formam substantialem? certè magis differt carbo à ligno, quam Canis à Lupo, quantum possimus colligere ex his, quæ videmus. At quia videt hanc instantiam non multum urgere, adducit aliam de vino, quod proculdubio specie differt ab aceto, & tamen eadem forma aceti subsequitur, sive vinum calore nimio, sive alia de causa contraria acescat; ait itaque ad argumentum esse aliquas formas, quæ petunt dispositiones valdè similes dispositionibus aliarum formarum, ideòque quando illæ dispositiones corrumpuntur, undecunque id proveniat, & à gradu requisito proprio rebus deficiunt, succedere alias, quæ dispositiones in proximo requirebant, & talem esse formam cadaveris, & formam aceti, & carbonis suo etiam modo.

84 Hæc tamen solutio, de qua hic Auctor adeò gloriatur, non est melior aliis, si bene perpendatur, quia compertum est, formam quamlibet determinare sibi connaturaliter certam dispositionem, nec indiscriminatim induci posse per quaslibet dispositiones etiam inter se contrarias, nam impossibile est dispositiones contrarias esse illis connaturales, assignetur ergo hæc certa dispositio, quam petit forma cadaveris ad sui introductionem, vel est excessus caloris, vel frigoris, si primum, ergo ab agente frigido induci non poterit, si secundum, ergo non à calido, si ergo indifferenter remanet eadem post quamcunque alterationem, fatendum est tunc non produci de novo, sed esse illam, quæ antea extabat. Nec dicere valet induci eo ipso, quod corrumpuntur dispositiones pro anima requisitæ in tanto gradu, puta tot gradus caloris, frigoris, & humoris, hanc autem corruptionem fieri posse à diversis, imò contrariis agentibus, & eo ipso, quod illæ dispositiones deficiunt ab eo gradu, statim idoneas esse pro forma cadaveris. Hoc non valet, quia deficere possunt à tali gradu, vel per excessum frigoris, vel caloris, ergo dispositiones contrariæ erunt illi formæ connaturales, quod repugnat, quia sicut determinatam, & certam habet naturam, ita quoque determinatas petit dispositiones, ergo nil novi producitur per actionem corruptivam ipsius animati, sed solum derelinquitur. Dices dispositionem determinatam pro forma cadaveris esse easdem qualitates pro anima requisitas, sed in gradu proximè inferiori, ad quem devenire possunt per actionem corruptivam diversorum agentium. Contra, quia potest expelli anima per defectum, vel excessum caloris, vel frigoris, si ergo non est determinata dispositio, quæ animam expellit, nec etiam determinata dispositio pro forma cadaverica unquam assignari poterit; tum quia cum illæ qualitates à gradu pro anima requisito defecerint, & ad illum inferiorem gradum pervenerint, percontabimur, cur potius introducatur forma cadaveris, quam embrionis, quæ etiam easdem, quæ animę inserviunt, dispositiones postulat, sed in gradu inferiori, tum quia forma cadaveris opponitur formæ viventis, ut mors vitæ, ergo falsum est similes petere dispositiones, imò petit potius dissimiles omnino, ac oppositas, nam ad quid petit materiam organizatam, si est

forma

forma cæca, surda, muta, mortua ad opera vitalia prorsus inepta? Deinde potest animal interire absque prævia alteratione illarum qualitatum caloris, & frigoris, ut cum ictu oculi decapitatur, ita quod animæ eo momento non deficit gradus caloris pro informatione necessarius, sed sola membrorum continuitas, ergo tunc non introducitur nova forma, vel introducitur ante debitas dispositiones. Rursus etiamsi intereat præviis alterationibus, adhuc tamen in corpore mortuo manere videmus multa accidentia connaturalia, quæ prius aderant, eadem scilicet gravitatem, eandem in herba virtutem, odorem, &c. cum ergo eadem permaneat collectio accidentium connaturalium, debet necessariò una, eademque forma permanere, à qua ea collectio procedat. Imò non solum eadem permanent accidentia connaturalia, sed etiam adventitia, ut cicatrices, vulnera, &c. quod si pro causa permanentiæ assignetur, ut solet, identitas subjecti, scilicet materia eadem manens in genito, & corrupto: præterquam quod falsum est ipsam esse subjectum accidentium, adhuc non satisfacit, nam ratio assignanda erit, quare cum ex homine cadaver generatur, remaneant cicatrices, & alia signa eadem, & non etiam quando ex cadavere generantur cineres, & vermes, cum tamen adhuc maneat eadem materia.

85 Instantiæ quoque, quas adducit ad suæ solitudinis fomentum de carbone, & aceto, potius sunt ad oppositum, & ipsum jugulant, quando enim lignum comburitur, non ita perfectè forma ignis introducitur in toto ligno, ut nihil formæ ligni remaneat, sed ob resistentiam, & pugnam contrariæ qualitatis semper in quibusdam partibus adhuc forma ligni perseverat, quibus forma ignis non se se insinuat, sed tantùm extrinsecus adhæret, ut diximus disput.4. de Cœlo qu.2. art.3. ex professo: unde posteà in carbone extincto poros videmus remanere, & foramina quædam, in quibus ardebat ignis; Nec est, quod dicat Arriag. nullam habere carbonem cum ligno similitudinem, imò magis differre à ligno, quam canis à lupo, quantum colligere possumus ex his, quæ videmus. Edisserat quæso, unde tantam collegerit ipse differentiam, ex ingredine forte? non equidem, nam & alia in igne nigrescunt ex Aristot. lib. de Coloribus c.1. sine propriarum amissione formarum, imò potius ex quantitate, odore, levitate, qua aquis supernatat, concludere debemus carbonem esse lignum illud idem, quod cæpit ignis comburere, sed non perfectè combustum, & ideò etiam deinceps est aptum pro igne pabulum. Nec etiam valet instantia de aceto, sed potius est ad oppositum, quia falsum est ad quamcunque alterationem in vino factam sequi formam aceti, non enim cum vinum corrumpitur, semper acescit, sed aliis quoque modis marcescit, & putrescit juxta diversitatem agentium, & alterationum, at ad corruptionem animalis à quocunque fiat agente, & quomodocunque, semper sequitur eadem forma cadaveris.

86 Tertia ratio, quæ item est Doctoris, ex eo robur sumit, quod cum anima præsertim in homine sit merè spiritualis, nequit dare esse corporeum, & extensum, & præsertim tale, quale exigitur à vivente, dissimilare nempè, & organicum. Resp. Arriag. nu.72. quod esto anima rationalis non sit corporea, adhuc tamen complet materiam in ratione corpore physici, quod solum dicit compositum ex materia, & forma, unde cum anima sit verè forma informans, complet materiam in ratione corporis prædicamentalis. Hæc solutio fusè reiicitur à nobis disp. Phys. cit. quia esse corporeum, quod exigitur à vivente, non est qualecunque esse corporeum, sed est esse corporeum, dissimilare, & organicum, hoc autem ab anima haberi non potest, non à rationali, quia spiritualis, non sensitiva, & vegetativa, quia est uniformis, non à sola accidentium varietate hærentium materiæ primæ, quia esse carneum, & osseum non est esse accidentale, sed substantiale, ergo à formis partialibus mixtionis. Conf. quia hoc esse corporeum dissimilare etiam post animæ abjectionem perseverat, & adhuc oculus differt essentialiter à pede, non ergo id habebatur ab anima, neque ab ejus unione cum corpore, sed à formis partialibus, quæ quia remanent post animam in materia, ideò adhuc corpus dissimilare constituunt. Deinde non solum animal vivens, sed etiam cadaver, & embrio sunt corpora ætherogenea, & constant ex partibus diversæ rationis; nec dicas eorum partes solum accidentibus differre, quia si hoc in corporibus sufficeret ad inferendam ætherogeneitatem tunc ferrum, cujus una pars est calida, altera frigida, terra, cujus una pars est humida, altera arida, essent corpora ætherogenea, unde ergo causatur hæc partium diversitas? certè salvari non potest, nisi vel nobis cum admittendo formas substantiales, unde consequentia illa non tenet, sicut neque ista valeret, anima immediate petit varietatem potentiarum, ergo etiam immediate petere potest varietatem operationum sine ulla potentia media. Ad 2. neg. assumptum, nam immediatè informant materiam primam, constituunt membra animalis specie distincta, & faciunt corpus illud ætherogeneum, quod sola accidentium varietas efficere nequit, & tandem animæ famulantur ad varias operationes exercendas, quomodo ergo inquit eas dormire, & nil operari? verum quidem est præsente anima eas non dominari, sed famulari, sed ob id non operantur? numquid solus dominus operatur in domo, & stertit famulus? Ad 3. neg. conseq. luculenter enim offendit Doctor loc. cit. in 4. vers. *secunda ratio principalis*, quomodo admissa pluralitate formarum in composito quarum una sit dispositio ad aliam, adhuc benè salvatur distinctio inter formam substantialem, & accidentalem, & quod forma subordinata fit substantia, ac etiam forma superveniens, cujus doctrinam retulimus qu.1. hujus disp. art.1. quam hic repetere non refert, cum ibi possit videri; ad prob. conseq. neg. assumptum, quia ratio substantiæ non consistit in eo, quod sit radix cæterorum in genere causæ finalis, itaut quod est alterius gratia, statim sit accidens, illud sit substantia, nam materia est propter formam, nec tamen est accidens, materia, & forma sunt propter compositum, imò universaliter esse est propter operari, numquid ergo esse est accidens operari substantia? conceptus ergo substantiæ, & substantialis formæ consistit in eo, quod det esse simpliciter, & accidentalis, quod det esse secundum quid, eo modo, quod declarat Doctor loc. cit. & nos cum eo disp.5. Phys. q.11. art.1.

88 Hæc igitur est vera, & peripatetica Sententia, ut docet Zab. de Gen. & inter. cap.2. Contar. q. de multitud. formarum, Ragusejus in eadem, Piccol. lib. de Mult. form. c.2. ubi ostendit hanc fuisse veterum Perip. Sentent. Alex. Simplicii, & Averrois, quibus addit Galen. & Platonicos; ex pluribus verò locis, quos ex Aristot. adducunt, luculentissimus est ille qui legitur 1. de Anim. 58. ubi sic loquitur, *similiter autem inconveniens, & rationem mixtionis esse animam, non enim eandem habet rationem mixtio elementorum, secundum quam caro, & secundum quam os, accidet igitur, & multas animas habere, & secundum totum corpus*; quibus verbis disertè docet, animam non esse formam mixtionis, & reddit rationem, quia alioqui oporteret in animali tot animas ponere, quot sunt partes ipsius, ex quo etiam reiicitur opinio ponentium partes animæ sensitivæ ætherogeneas. Ex hac autem nostra Sententia in animatis statuente formam quoque mixtionis ultra animam deducitur consequenter in eorum interitu usque ad materiam primam resolutionem non fieri statim, & immediatè, sed ultimò tandem, & mediatè, ita quod verum est in omni generatione, & corruptione fieri semper resolutionem usque ad materiam primam, non semper statim, ac immediatè, sed immediatè, vel mediatè statim, vel non statim, ut ait Ant. And. cit. & ita videtur docuisse Arist. 1. Phys. 82. dum inquit materiam primam esse ultimum, in quod ea, quæ pereunt, resolvuntur, indicans expresè in successiva corruptione progressum istum ex non ultima ad ultimam resolutionem alioquin frustrà ad ultima adderet *in hoc abiit ultimum*; quomodo autem adhuc semper in substantiis verum sit illud axioma, quod corruptio unius est generatio alterius, qu. seq. explicabimus.

ARTICULUS II.

In cæteris compositis fit resolutio usque ad materiam primam.

89 Dicimus deinde in aliis compositis, in quibus una dumtaxat existit substantialis forma, fieri in eorum interitu resolutionem ad materiam primam statim, & immediatè. Hæc etiam conclusio est Scoti, & Scotistarum locis supracit. & probatur, cum enim in his compositis non viventibus detur una sola forma substantialis, consequens est in eis quo ad formas substantiales usque ad materiam primam resolutionem fieri, cum corrumpuntur, nullam enim aliam possident formam substantialem, quæ maneat post eorum interitum, ut de animatis dicebamus, & rursus cum adæquatum, & proximum subjectum accidentium sit compositum, non materia prima, sequitur etiam in eorundem compositorum interitu usque ad materiam primam resolutionem fieri, etiam in formis accidentalibus, quia post formæ amissionem nullum remanet compositum, quod illa valeat sustinere, ut in animatis dicebamus

de

de corpore pro altera parte, sed manet solum materia prima, quæ nuda non est idoneum accidentium subjectum, ergo in his compositis necesse est fieri resolutionem usque ad materiam primam etiam in accidentibus. Confirmatur, quia ideò in animatis, non fit resolutio usq; ad materiam primam in accidentibus, sed aliqua in corpore exanimato remanent, quæ in vivente præfuerant, ut quantitas, calor, &c. quia ibi duo aderant composita, unum completum, alterum incompletum, quod erat pars illius, & unumquodque propria habebat accidentia, illud quidem consequentia in animam, hoc autem consequentia formam mixti, & ideò licet eo pereunte scilicet corpore vivente, pereant etiã accidẽtia, quorũ erat subjectum, non tamen cætera pereunt, quæ nempe formam mixti comitantur, quia hęc habebant pro subjecto corpus pro altera parte, non autem vivens, atque ideò cum illud remaneat etiam post animæ abjunctionem, meritò ipsa quoq; conservatur; cum ergo composita inanimata ex materia prima immediatè, & forma consltituantur, non verò ex alio composito incompleto, hinc est, quod ipsis intereuntibus omnia quoq; singula eorum accidentia interire opus est, nec ullum prorsus accidens, quod erat in corrupto, maneat in genito.

90 Potest etiam probari omnibus illis auctoritatibus Arist. quibus probari solet compositum, & non materiam, esse immediatum susceptivum accidentium, quia scilicet prima substantia primò substat accidentibus, & ea corrupta nihil remanet cap. de Substantia, & 1. de Gen. 23. distinguit generationem ab alteratione, quia subjectum alterationis est ens actu, & sensibile scilicet compositum generationis ens in potentia. Et 7. Met. tex. 8. ait materiam recipere prius formas substantiales, ac posteà accidentales; his itaq; & consimilibus auctoritatibus probari sufficienter potest assertio posita, quamvis enim per eas non sufficienter concludatur compositum esse proprium accidentium subjectum, non materiam, ut diximus disp. 4. Phys. q. 1. inquiunt enim Averroistæ eas concludere tantùm formam substantialem esse veluti conditionem materiæ ad recipiendam accidentalem, ita quod materia sit utique semper subjectum inhæsionis accidentium, non tamen nuda, sed dependenter à forma substantiali; attamen sufficienter ostenditur nullum accidens remanere in genito, quod fuerit in corrupto, quia licet subjectarentur in materia, quæ remanet, ipsa tamen non manent, quia ea fovebat dependenter à forma antiqua, quod autem pendet ab aliquo illo deficiente destruitur, cum ergo in corruptione deficiat forma antiqua, opus erit, ut accidentia præcedentis compositi, quæ ab ea forma pendebant, vel in genere causæ finalis, vel efficientis, vel ut à conditione destruantur; unde hac de causa Conimb. Zabar. & alii, esto teneant materiam primam esse subjectum accidentium, & non compositum adhuc tamen, quia ponunt accidentia foveri in ea dependenter ab unione cum forma, hinc consequenter asserunt in genito nullum accidens remanere quod fuerit in corrupto.

Contarenus tamen quæst. de Gener. & Corrupt. cap. 7. esto & ipse cum Zabar. sentiat materiam non esse subjectum accidentium nisi dependenter à forma substantiali, veluti à conditione necessaria pro eorum receptione, non quia ipsa accidentibus subiiciatur, sed quia quodammodo fulcit materiam ad ea sustentanda, nihilominus adhuc nititur sustinere posse eadem accidentia, quæ erant in corrupto, remanere in genito, unde inquit accidentia posse dupliciter considerari, vel ut termini prædita tam secundum extensionem molis, quàm intensionem gradus, vel ut termini, primo modo dependent, ac exigunt subjectum forma præditum, à qua siquidem solum, & non à materia terminatio procedit, secundo verò modo optimè ex materia dependent, ex ipsaque educi valent, adeò ut talis sit ordo existentiæ rerum, ut scilicet primò sit materia, mox accidentia indeterminata in eà, deinde forma substantialis, ac postmodum accidentia terminis prædita; hac data distinctione occurrit omnibus allatis auctoritatibus dicens, quod cum Aristotel. ait subjectum accidentium esse sensibile esse actu, ac prius recipi in materia formas substantiales, quam accidentales, semper intellexit de accidentibus in sua perfecta integritate scilicet potientibus suos terminos, quos non nisi in substantia composita actuali, & sensibili ex munere formæ assequi nata sunt, qua destructa ipsa quoque pereunt quoad esse terminatum.

91 Hæc solutio reiicienda est, quia in primis absolutè falsum est accidens aliquod etiam quantitatem ipsam præcedere in materia formam substantialem in esse quodam interminato, ut diximus disput. 2. Phys. q. 8. art. 4. tum quia in augmentatione, & alteratione nunquam nova quantitas, & qualitas acquireretur, sed solùm earum termini, qui etiam cum sint indivisibiles, acquiruntur in instanti, non in tempore, tum quia quamdiù forma est in materia, omnia accidentia terminata sunt juxta eius exigentiam, vel ergo nunquam dabitur materia cum accidentibus interminatis, quia in nullo instanti datur materia sine forma, vel in aliquo instanti ponenda erit materia sine omni forma, ut ejus accidentia interminata dicantur. Nec enim sufficit dicere quantitatem v. g. & humiditatem aquæ esse interminatam ante adventum formæ aeris, in quem est convertenda, terminant hæc accidentia in ejus adventu juxta illius exigentiam; minimè, quia esto interminata dicatur tunc temporis respectu formæ aeris, tamen sunt terminata respectu formæ aquæ, quare cum materia sit semper, & in quocumq; instanti sub forma, à quo terminatio procedit, cum accidentibus interminatis nunquam erit. Deinde quando etiam aliquod accidens interminatum in materia deberet admitti, hoc ad summum de quantitate sola concedi deberet, & quidem distinctionem hanc de terminatione, & intermi-

natione quantitatis solæ, non item aliis accidentibus, Averroistæ ipsi appropriarunt, unde licentiosè nimis interminationem hic auctor ad alia quoque accidentia transfert; sed absolutè loquendo nec ipsi quantitati privilegium hoc est concedendum, ut tandem fateri coactus est ipse Zab. quantitatis interminatæ propugnator accrimus, qui loc. cit. de Gen. & inter. cap 10. immemor sui cap. præced. inquit, quod in mutatione aquæ in aerem non remanet quantitas aquæ, sed destruitur, quia licet aeris quantitas illa non repugnet, ut absolutè considerato, siquidem potest esse aer tantæ quantitatis, attamen illi repugnat, ut tanta aqua genito, cum enim aer sit elementum rarius aqua, necesse est in mutatione aquæ in aerem, ut etiam quantitas aquæ in majorem mutetur, hæc Zabar. ergo nec quantitas, nec qualitas manet eadem in genito, & corruptio in compositis unam duxtaxat formam habentibus. Deniq; per hanc distinctionem non sit fatis auctoritatibus allatis, quod subjectum alterationis est ens actu, & sensibile, non generationis, quod compositum per se præcedit compositum per accidens, quod destructis primis substantiis impossibile est aliquid aliorum remanere, &c. nam si semel in corruptione rerum maneant in materia accidentia corrupti, sive maneant in esse terminato, sive interminato, semper sequitur subjectum generationis esse ens sensibile, compositum per accidens præcedere compositum per se, & destructis primis substantiis aliquid aliorum scilicet accidentium remanere, quia nimirum quoad suum esse absolutè remanens, licet interminatũ, quibus materia adhuc redditur sensibilis, & cum eis unum per accidens constituit.

92 Ex hisitaque deducitur, quod non tantùm Auctores compositum agnoscentes pro immediato accidentium subjecto, sed etiam qui ponunt materiam primam aliquo modo dependenter à forma, velut à conditione, sentire debere, ut consequenter loquantur, fieri resolutionem in corruptionibus præsertim inanimatorum usque ad materiam primam, nec aliquod accidens manere in genito, quod fuerit in corrupto, quod ita ostenditur, licet enim, ut isti opinantur, accidentia propriè inhæreant materiæ primæ tamen etiam secundum ipsos nequeunt illi inhærere, nisi sit prius informata substantiali forma, palam igitur est, quod si destruitur forma substantialis, quæ est necessaria conditio materiæ, ut accidentia suscipere, ac sustinere possit, ipse quoque destrui debent, & alia de novo generari in ortu novæ formæ, quæ erit conditio materiam disponens ad illa nova accidentia excipienda.

In oppositum obiciunt primò duas Arist. auctoritatis satis expressas, una est 1. de Gen. 24. ubi asserit in mutatione aquæ in aerem servari eandem perspicuitatem, & humiditatem expresse concedens posse accidens sensibile, quod fuerit in corrupto, in re genita remanere. Nec valet communis responsio, quam dedimus disp. 3. Phys. q. 1. in fol. ad 1. accidentia illa communia manere in utroque eadem non quidem numero, sed specie tantum, & in hoc sensu Arist. loqui. Minimè tum quia, ait Aref. otiosè locutus fuisset Arist. non enim poterat esse dubium specie saltem eandem esse perspicuitatem, & humiditatem in aqua, & aere; tum etiam quia, ait Contar. mutatio ex 5. Phys. semper fit ex contrario in contrarium, irrationabile autem est, nec unquam observatum, ut fiat transmutatio unius individui in alterum ejusdem speciei, ut talis responsio præfert. Altera auctoritas habetur 2. de Gen. & corrupt. 25. ubi docet Arist. inter elementa symbola faciliorem esse transitum, quia una sola qualitas est permutanda, expresse innuens alteram permanere, & idem repetit tex. 27. & 34. Nec rursus suffragatur communis solutio à nobis loc. cit. allata alteram qualitatem manere eandem specie, non numero, adhuc tamen faciliorem esse conversionem inter symbola elementa, quia una tantum ex illis qualitatibus, quæ est contraria resistit, altera verò scilicet symbola facile cedit, & sine pugna, & per consecutionem variatur. Hoc enim ait Contar. textui repugnat, causam enim assignans Arist. illius facilioris conversionis, non inquit id esse, quia unica, vel plures qualitates resistant, sed expresse ait hoc esse, quia sola qualitas est permutanda.

93 Resp. valdè mirum esse, cur Adversarii in illa prima auctoritate tantam vim faciant, tum quia, ut adnotavit Rag. disp. cit. c. 8. & patet ex ipso contextu Arist. non loquitur absolutè, sed sub conditione *in his autem si aliqua maneat passio eadem contrarietatis in genito, & corrupto*; Tum quia textu illo oppositum manifestè docet: inquit enim inferius, *quando autem nihil permaneat, cujus altera passio est, & accidens; omnino generatio, hujus autem corruptio*; admiso tamen gratis, quod arguens assumit, adhuc dicimus solutionem illam communem satis superq; facere, quod qualitates communes genito, & corrupto manent eædem specie, non numero, neq; idcircò otiosè locutus est Arist. poterat enim utiq; esse dubium, an qualitates, in quibus elementa conveniunt, esent ejusdem speciei, ut humiditas aquæ, & aeris, cum non defuerint, qui oppositum senserint, ut constat ex disp. 1. qu. 7. & cum dicebatur mutationem fieri semper ex contrario in contrarium, quia terminus ad quem semper fit ex termino à quo opposito, hoc intelligitur de his, quæ per se fiunt, & propria acquisitione acquiruntur, non verò de illis, quæ consequentur ad alia, ut benè Complut. advertunt disp. 3. q. 6. nu. 64. Et ex hoc facilè etiam explicatur altera auctoritas (licet majorem habeat apparentiam, quàm prima) dum enim ait Aristot. in elementis symbolis faciliorem esse conversionem, quàm in dissimbolis, quia hic duæ, ibi verò una tantum qualitas est permutanda, loquitur de mutatione propriè dicta, quæ sit de contrario in contrarium ut disp. 1. eq. dicemus, hac enim mutatione in symbolis una tantum permutatur qualitas, non verò de illa variatione, quæ fit per solam consecutionem ad aliud, quo etiam sensu dum genitum,

nitum, & corruptum conveniunt in uno gradu communi generico, ait 1. Phys. 76. non fieri transmutationem secund. gradum communem, sed tantum secundùm specificos, cum tamen certum sit, quemcumque gradum essentialem deperdi, cum sint realiter idem.

At contra hæc responsa urgebis id, quod contra Thomistas in simili casu urgere solemus, quando enim nos in animatis non fieri resolutionem usque ad materiam probamus ex eo, quia in cadavere manet color, calor, cicatrix, & alia quamplura accidentia, quæ fuerant in homine vivo, & ipsi respondent remanere eadem accidentia specie, non numero, nos incunctanter contra eos clamamus, quod negent experimentum, & sensum ipsum, & quod hoc est mysterium creditu difficilius, quàm ipsamet Eucharistiæ transubstantatio, nam cum sensui non subiiciatur substantia, quid mirum, si circa ipsam decipiatur, putetque adesse, cum non sit? accidentia, quæ sunt objecta propria sensuum, variari contra ipsorum judicium, hoc longè difficilius est creditu; hæc itaque omnia contra nos obiici possunt in proposito, dum in generatione aeris ex aqua manente eadem perspicuitate, & humiditate, ac in aceto, in quo manent ferè tot accidentia perceptibilia ex his, quæ fuerant in vino, quot in cadavere ex his, quæ fuerant in homine, dicimus esse eadem tantum specie accidentia, non numero; planè hoc videtur voluntariè dictum: aut ergo responsio hæc à Thomistis quoque admittenda est in animatorum interitu, si eam nos adhibere volumus in corruptione inanimatorum, cùm omnimoda paritas hinc inde currere videatur, aut certè neque hic, neque illic est admittenda, quia est contra experientiam ipsam, & sensuum testimonium.

94 Respond. neg. min. rationabiliter enim ea solutione nos utimur in corruptione inanimatorum, non verò Thomistæ in animatorum interitu, adest namque manifesta disparitas, cum enim interit homo, tota prorsus accidentium collectio, quæ erat in corpore animato informato, remanent in eodem exanimato, nullo penitus excepto, cumque assignari nequeat causa sufficiens, à qua de novo producantur, hinc deducimus esse eadem numero, quæ prius, juxta disp. 2. Phys. q. 4. art. 2. hoc autem in corruptione inanimatorum non contingit, cum enim aqua in aerem convertitur, non eadem collectio accidentium perseverat, aliqua enim penitus mutantur, ut frigiditas, imò perspicuitas, & humiditas ipsa ideò variantur, ut etiam ad sensum pateat non easdem numero perseverare, quia intensiores in aere, quam in aqua. & demum cum quantitas ipsa varietur, ut diximus ex Zab. dicendum est etiam omne qualitates variari saltem numeraliter, cum omnes istæ in quantitate immediatè fundentur; idem est de aceto dicendum, quia in eo non manet collectio accidentium, quæ aderat in vino, sed multa variari videmus, ex quo arguimus esse saltem numericè mutata, etiam illa, quæ eadem apparent, ut quantitas, ac etiam interdum color, quia collectio accidentium a b eadem forma indivisibiliter procedit, loquendo de connaturalibus, ita ut si unum, vel alterum deficere deprehendamus, rationabiliter arguere possumus omnia esse mutata ad destructionem formæ, quia non amplius adest eadem collectio, unde si aliqua apparent eadem ad sensum, sensus debet à ratione corrigi, & doceri, non esse eadem numero, quia variata est collectio, sed tantùm eadem specie; cui accedit, quod advertimus art. præced. non ad quamcunque alterationem in vino factam sequi semper acetum, nec semper cum eisdem accidentibus, cum tamen ad animalis interitum à quocunque fiat agente semper sequatur cadaveris forma cum eisdem prorsus accidentibus, quæ in corpore præerant, cum anima tum erat, signum evidens hanc esse eandem formam, ac eadem accidentia, non illa.

Denique arguitur rationibus. Tum quia nullum agens agit, nisi mediis dispositionibus, quas in composito corrumpendo inducit, unde cum ignis ex ligno producitur, præcedentes dispositiones existentes in materia ligni sunt causæ ignis de novo producti, ergo ne detur effectus sine causa existente, cum ipse productur, permanere debent illæ dispositiones in ipso generationis instanti. Neque refundas totam caualitatem in ignem efficientem, quia contingere potest, ut in instanti generationis ignis efficiens relictis in materia dispositionibus interierit, veluti sæpè patrem relicta virtute in semine ante ortum filii obiisse contingit. Tum 2. dispositiones sunt illæ, quæ auctæ ad gradum incompossibilem corrumpunt formam veterem, ergo manent in instanti generationis cum nova, nam in eodem instanti materia exuitur forma veteri, & superinducitur nova. Tum 3. quia si ante instans generationis corrumperentur, tunc in instanti generationis materia esset nuda, ac consequenter indifferens ad omnem formam. Nec enim dici potest determinata potius ad hanc formam, quàm ad illam, quia tales dispositiones immediatè præcesserunt in ipsa, ut ajunt Thomistæ; hæc enim immediata præcedentia dispositionum nihil reale, & physicum ponit in ipsa, ratione cujus possit verè dici ad hanc potius formam determinata quàm ad aliam. Neq. cum Scotistis dici potest potius ad hanc formam determinata, quam ad illam, quia subest actioni istius agentis, non illis. Nam introductis dispositionibus potest agens perisse, ut diximus. Tum 4. quia assignari nequit, à quo corrumpantur, cum enim ignis introduxit semel in lignum calorem, & siccitatem, non possunt hæ qualitates ab ipsomet igne corrumpi, quia calor non destruit calorem, nec siccitas siccitatem, cum simile non agat in simile, sed in contrarium, neque à forma ignis, dum advenit, quia cum sint accidentia ei connaturalia, & requisita, nequit eorum odisse consortium, nec destruere, ut statim similia procuret, hoc enim supervacaneum esset in natura.

95 Respond. his, & similibus argumentis plenè satisfactum fuisse disput. 5. Physic. qu. 8. art. 1. itatut nihil occurreret dicendum, ne eadem repetamus; ne tamen ea spernere videamur, Ad 1. dicimus agens agere mediis dispositionibus alterando, non autem generando, quasi ipsæ attingant principaliter, vel instrumentaliter formam substantialem, ut inquiunt Thomistæ, ipsæ enim tantum deserviunt ad expellendas dispositiones contrarias, at in ipso generationis instanti agens est v. gr. ignis, qui immediatè attingit productionem formæ substantialis, & casu, quo deficeret, ut assumitur in argumento, tunc recurrendum esset ad agens universale, ad quod est communis fuga naturalium, cum deficiunt causæ particulares, ut ait Doctor 4. dist. 12. q. 3. sic enim est in proposito, productio enim formæ nequit illis dispositionibus attribui, tum quia in instanti generationis non permanent; tum quia si permanerent, non valent attingere substantiam, cum sint accidentia, de virtute autem seminis dicemus disput. ult. Ad 2. similiter dicimus urgere Thomistas ponentes dispositionem ad formam substantialem terminari ad aliquem gradum, ad quem necessariò sequitur corruptio veteris formæ, at nos non urget nullum admittentes gradum incompossibilem formæ induci ab alterante, ut alterans est, talis enim inducitur à generante, vel à forma genita, ut ibi explicatum est, & disput. 7. Physic. qu. 6. art. 2. Ad 3. valde laborant Thomistæ ut explicent quomodo dispositiones præviæ etiam desinant, relinquant materiam sigillatam, & determinatam potius ad hanc formam, quam ad illam, & tandem post multum sudoris nihil lucrantur, non ergo quærenda est aliqua determinatio intrinseca in materia, per dispositiones jam abolitas in ea derelicta, si enim manet omninò nuda, profectò est nodum in scyrpo quærere, sed talis determinatio ex parte agentis attendenda est, quia enim subest actioni talis agentis sic, & sic alterantis; ideò hanc potiùs, quam illam formam suscipit, itaut hæc determinatio est prorsus extrinseca materiæ, non autem intrinseca, & subjectiva, quod si agens inductis dispositionibus periret, tunc agens universale ejus defectum supleret introducendo formam illis dispositionibus congruam, & consentaneam, quæ doctrina fusè declarata est disput. cit. in fol. ad 1. Ad 4. dispositiones illæ v. g. calor, & siccitas corrumpuntur ab agente formam introducente, scilicet ab igne, non quidem per se, quia quod sic corrumpitur, à suo contrario corrumpitur, sed corrumpuntur per accidens, & consecutivè, quatenus ab igne corrumpitur lignum, cui nitebatur, hoc autem modo non est inconveniens, quod simile corrumpat simile per accidens corrumpendo subjectum, cui insidebat.

96 At urgebis Suar. disp. 14. Met. sect. 3. num. 39. & Hurt. disp. 1. de Gen. sect. 5. §. 43. si lumen ab uno corpore lucido productum potest ab altero conservari, cur non & idem calor, & siccitas in eodem subjecto sub eisdem formis conservabitur, cum universalis idem effectus conservari possit, cum deficiente una causa alia statim succedit ejusdem virtutis? Conf. quia id etiam nos concessimus disput. 7. Physic. qu. 2. de illis effectibus, qui propriè non pendent à suis causis in conservari, ac tales sunt in proposito calor, & siccitas, unde calor ab igne productus potest à Sole conservari, ergo tanto magis in proposito id contingere potest. Resp. in accidentibus utique aliqua reperiri, quæ non pendent in conservari à sua causa efficiente, atque ideò ab alia ejusdem virtutis conservari possunt in ejus locum subrogata, at nullum reperitur, quod ita dependeat à suo subjecto, ut possibile sit naturaliter ab illo divelli, & in alio conservari e us vices gerente, quia commune adagium est accidentis de subjecto in subjectum migrationem esse naturaliter impossibilem; licet ergo de lumine concedi non debeat, quod idem num. conservetur in medio per successionem alterius luminosi, quia est de illorum effectuum serie, qui à sua causa efficiente pendent, nedum in fieri, sed etiam in conservari, concedi tamen potest de calore, siccitate, & similibus, dummodo ab illis diversis agentibus in eodem semper subjecto conserventur; ex quo tamen non sequitur idem contingere posse in proposito, quia cum ponamus compositum, scilicet lignum esse illorum accidentium subjectum, isludque corrumpatur, profectò quantumcunque succedat agens, vel forma eisdem virtutis, illa eadem conservare non poterit ob defectum subjecti; fatemur tamen argumentum molellare posse illos, qui materiam ponunt subjectum accidentium cum aliqua dependentia à forma, si enim succedit forma illa accidentia requirens, non videtur, cur ab ea conservari non possint in eodem subjecto.

97 Itaque hæc argumenta militant contra alios nobiscum in hoc asserto sentientes, sed in aliis principiis dissentientes v. g. de subjecto accidentium, ut Conimb. Zab. & alii, vel de pluralitate formarum, & modo concurrendi dispositionum ad generationem, ut Thomistæ, qui profectò valdè inconsequenter loquuntur, dum in materia de dispositionibus cum Averroistis conveniunt in principiis, quod nimirum dispositiones concurrant ad generationem novæ formæ in genere causæ materialis, præparando nempè, & determinando materiam ad ejus susceptionem, & posteà dissident in conclusione, quod non permaneant in ipso generationis instanti, quæ duo planè repugnant. At ad hanc inconsequentiam tollendam quid hic comminiscuntur Thomistæ? distinguunt duo dispositionum genera, quædam antecedunt introductionem formæ, & in ipso generationis momento pereunt, aliæ formam origine subsequuntur, & cum ea in eodem instanti incipiunt, v. g. calor, quem ignis producit in ligno, dum propriam formam in ejus materiam inducere nititur, dispositio est introductionem formæ ignis antecedens, & hic interit in ipsa introductione formæ; calor verò qui ipsam formam introductam consequitur in ipso generationis puncto, & cum ea manet, dispo-

dispositio consequens dicitur: hoc prænotato dicunt, quod dispositiones verè materiam præparantes, & in genere materialis causæ disponentes sunt subsequentes formam, non autem antecedentes, neque enim repugnat, quod materia in eodem etiam instanti disponatur per dispositiones consequentes, quas secum affert forma, quia licet hæc sit prior illis in genere causæ efficientis, nihilominus illæ sunt priores in genere causæ materialis, & dispositivæ, unde mutuam causalitatem admittunt inter formam, & dispositiones, quam inconvenire non putant in diverso genere causæ, ut est in proposito, quæ doctrina de mutua causalitate satis est illis familiaris, ita discurrunt Bannes in præsenti cap.4.qu.10.art.2.Complut.disp.2.qu.8. Conimb.cap.4.q.18.art.3.

98 Sed licet illa distinctio de duplici dispositionum genere possit in bono sensu admitti, illa tamen doctrina de mutua causalitate etiam in diverso genere causæ damnata à nobis est disp.8. Phys. q.1. art.1. & quidem quomodo præsertim in proposito potest dispositio aliqua formam præcedere in materia etiam prioritate naturæ, si in Sent. Thomist. forma prærequiritur saltem natura, ut dispositionem accipiat, & sustentet? Deinde etiamsi hæc doctrina admitteretur, parum eis suffragari potest, quia dispositio subjectum disponens in genere causæ materialis, velut ratio recipiendi, debet esse in eodem subjecto, in quo recipienda est forma, debetque illud immediatè afficere, ut constat de organizatione corporis respectu animæ, cum ergo secundum Thomistas etiam dispositiones subsequentes composito inhæreant denuo genito, non autem materiæ, profectò neque unt eam disponere in genere materialis causæ, & parum refert, quod ajunt Thomistæ recipi in ea, ut in subjecto *quo*, & remoto, non enim per hoc immediatè afficiunt ipsam, & intrinsecè, sed mediatè tantum, & extrinsecè, quatenus afficiunt compositum, cujus est pars, quod non sufficit, ut materia per eas disponi dicatur in genere materialis causæ, & intrinsecè determinari ad hanc formam, ut ipsi prætendunt. Tandem adhuc etiam, si eis suffragaretur, inconsequenter loquuntur, quia si dispositiones formam consequentes in genere efficientis causæ ipsam præcedunt in materia in alio genere causæ, scilicet materialis, jam non amplius forma substantialis præcedit accidentalem à toto genere, quia saltem in uno genere hæc præcederet illam non amplius forma substantiali immediatè materiam informat, non amplius materia prius recipit esse simpliciter, quam secundum quid, quæ omnia acceptantur passim à Thomistis, ut fundamenta ad ostendendum materiam non esse immediatum subjectum accidentium.

Nituntur hic evadere Thomistæ præsertim Complut. cit. nu.184. distinguendo de prioritate essendi, & intelligendi, & hoc secundo prioritatis genere, inquiunt accidentia præcedere formam in materia, licet enim absolutè loquendo possit intelligi forma substantialis recepta in materia, quantum ad id, quod talis receptio importat essentialiter, non tamen possumus intelligere eam esse connaturaliter receptam non conceptis prædictis accidentibus, quoniam connaturalis receptio illius pendet ab istis, atque adeò alia accidentia possunt optimè disponere pro connaturali receptione talis formæ; alia etiam via conantur evadere sub num.112. distinguendo ex quadam D.Th. doctrina in forma substantiali gradum genericum formæ substantialis, ut sic, specificum & individuum, & ajunt, quod secundùm gradum genericum immediatè recipitur materia sine dispositione intermedia, quia materia seipsa est determinata, & sufficienter præparata ad recipiendam formam substantialem, ut sic, & in hoc sensu forma substantialis præcedit accidentalem, recepta autem semel forma in materia secundùm hanc rationem, sequuntur accidentia propria illius gradus, & hæc disponunt non quidem pro receptione prædicti gradus, qui supponitur receptus, sed pro receptione specifici proximi, & sic deinceps usque ad individuum, & in hoc sensu forma accidentalis præcedit substantialem.

99 Hæc doctrina cognata est illius, quam habent Thomistæ in materia de Eucharistia, dum docent ex D. Thom. primum terminum conversionis Eucharistiæ esse compositum ex materia, & anima intellectiva, non ut intellectiva, nec ut constitutt compositum, quod est homo, sed ut dat esse corporeum, & constituit compositum, quod est corpus, ipsa enim eadem anima, & constituit in esse hominis, & animalis, & corporis, & substantiæ, & hoc sine distinctione reali formæ, & formæ, sed propter continentiam formæ perfectioris secundùm diversos gradus. Reiicit hanc doctrinam Scotus 4.d.11.qu.3.§. *de secundo*, nam terminus conversionis oportet, quod sit reale, & ut reale, quia conversio est realis, sed anima intellectiva, ut dat esse corporeum ab intellectivo condistinctum, etiam secundùm istos, non est aliquid reale, sed tantum quid abstractum per actum intellectus, ergo &c. Eadem igitur ratione debet quoque hic refelli allata solutio, ut etiam facit Suarez disp.cit.n.29. quia prioritas intelligendi est rationis, ac etiam illa distinctio formæ secundùm diversos gradus est distinctio rationis per conceptus præcisos, & inadæquatos, ergo nihil referre potest ad realem causalitatem, & inhæsionem accidentium in materia, vel composito, de quibus hic est sermo. Deinde quando etiam hæc doctrina admitteretur, adhuc neutra solutio satisfacit; non prima, quia ordo naturę, ut ipsi quoque urgent contra Suarez nu.80. postulat, ut materia priùs respiciat etiam ordine executionis formam substantialem quàm accidentalem, ergo falsum est accidentia prærequiri, ut connaturaliter recipiantur in materia: neque secunda, quia accidentia sequentia gradum superiorem non sunt idonea ad disponendam, & determinandam materiam pro gradu inferiori, ut ipsi dicunt, nam accidentia v.g. corporis non magis determinant materiam pro receptione formæ tribuentis gradum mixti, quàm corporis simplicis; potiùs ergo accidentia propria cujusque gradus debent pro illo eodem materiam disponere, non autem pro inferiori, ut in illa graduum distributione ajebant Compl. quia accidentia gradus superioris semper habent majorem latitudinem, quàm gradus inferioris, atque ideò nequeunt ad illum capacitatem materiæ coarctare; hæc obiter dicere libuit, ut notum fieret, quàm inconsequenter discurrant Thomistæ in hac re, nostram verò Sententiam de concursu dispositionum ad generationem vide disp.5.Phys.cit.q.8.art.1.

Concludimus itaque hactenus dictis, nullum accidens permanere idem numero in re genita ex his, quæ fuerint incorrupta (exceptis quibusdam incompletis, quæ soli materiæ, vel formæ conveniunt, ut sunt generatio, relatio partis, & similes, de quibus non est quæstio) & ratio hujus potissima est, quia proprium, & immediatum inhæsionis subjectum accidentium est corpus, vel compositum, ubi per compositum non intelligimus naturam in communi, compositam ex materia, & forma, sed naturam singularem, & primam substantiam, ut loquitur Aristo. c. de substantia; non tamen, quæ necessariò sit suppositum, quia corpus pro altera parte compositis inanimatis non est suppositum, & tamen accidentia subjectat, unde etiam quando compositum, in quo sunt accidentia, est propriè suppositum, non illi inhæret, quatenus suppositum est, etiamsi illi prius conveniat suppositari, quàm accidentia suscipere, ut notat Doctor 3.d.1.quęst.2.artic.2. sed quatenus substantia singularis; unde si humanitas à Verbo assumpta dimitteretur, & propriam acquireret personalitatem, eadem adhuc accidentia humanitatis permanerent.

QUÆSTIO IV.

An generatio unius sit corruptio alterius, & è contra, ubi de earum connexione, & ordine.

100 HAnc propositionem docuit Aristi.3.Phys.73.& 1.de Gen. 17.& 24.& alibi veluti convertibilem, & quia potest facere triplicem sensum formalem, causalem, & concomitantem; quæritur, in quo sensu sit vera. Et quidem ut incipiamus ordine retrogado, unanimi consensu fatentur omnes in tertio sensu esse veram, nempe concomitanter, quatenus generatio unius semper alterius corruptioni juncta est, & è converso, & in hoc præcipuè sensu eam pronunciat Aristot. loc. cit. 1. de Gen. 17. quia eam adducit ad solvendam dubitationem, quam tex.16. proposuerat, quomodo possit perpetuari generatio, siquidem id, ex quo unumquodque generatur, scilicet materia, finitum est, quod continua ablatione consumi debet, unde jamdudum defecisse universum opus esset; solvit dubitationem text.17. dicens sufficere finitam materiam ad perpetuitatem generationis, quia generatio unius fit ex corruptione alterius, & è contrà, atque ideò eltò materia infinita non fit, hoc modo salvatur perpetua generatio, & corruptio: Veritas hujus propositionis in præfato sensu nititur, secundùm communem expositorum duobus fundamentis, Unum est, quod materia ex interna propensione, quam habet ad formam, & naturali ejus indigentia non potest secundùm communem naturę cursum existere nuda ab omni forma. Alterum fundamentum est, quod duę formę specificę non possunt simul esse in eadem materia, quia non potest aliqua res esse simul essentialiter in duabus ultimis speciebus, ut simul aer, & aqua, aut equus, & homo; ex his enim duobus fundamentis necessariò infertur perpetua connexio generationis, & corruptionis, nam ex priori infertur unius rei interitum esse semper alterius ortum, cùm enim interitus fiat per formę recessum, necesse est forma recedente, ut alia adveniat, si materia sine forma existere nequit, ex posteriori verò infertur generationem unius esse alterius interitum, cùm enim duę formę specificę in eadem materia incompossibiles sint, opus est in unius adventu alteram recedere; ita Mercen. vol. 2. Dilucid. hujus propositionis Zab. lib. de Gener. & Inter. cap. 5. Contar. tom. 2. quęst. de Gener. & Corrup. cap. 3. Averla quęst. 37. sect. 7. Compl. disp. 3. quęst. 3. Arest. disp. 2. quęst. 12. sect. 2. Faber theor. 40. & alii passim. Et ex hoc rationem colligunt, cur propositio veritatem semper habeat in substantiis, non verò in accidentibus, ut ibidem Aristi. docuit tex.20. quia nimirum duo prędicta fundamenta in accidentibus locum non habent, quia substantia composita non essentialiter completur per accidentia, & cum sit actu constituta per formam substantialem, ideò potest aliquod accidens recedere à subjecto sine alicujus accidentis adventu, quod evenit, quando accidens non habet contrarium, cujusmodi est lumen, recedit enim lumen, & nullum aliud accidens succedit, possunt etiam plura accidentia specie differentia herere simul in eodem subjecto, idem enim potest esse album simul, & dulce, quare non est necesse ut uno adveniente alia ejusmodi recedat, ita Zabarell. cit. Hinc tandem Mercen. quosdam modernos carpit, eo quia rationem reddentes, cur materia absque forma consistere non possit, eam hujus rei causam esse, inquiunt, quoniam corruptio unius est generatio alterius, cum tamen è contra res se habeat, quod ideò unius corruptio alterius est generatio, quoniam materia absque forma consistere minime potest, hanc enim reddidit pro causa ęternitatis generationis Aristot. loc. cit.

101 Quoniam verò hęc propositio in animatis deficere videtur, si in eis ultra animam ponatur forma mixtionis, ut ponunt Mercen. Contar. & Arest. cit. nam in corruptione animalis juxta hanc sententiam nihil generatur, siquidem illa forma cadaveris est illamet forma mixtionis, quæ in vivente præfuit, sicut etiam in generatione nihil corrumpitur, quia forma Embrionis manet; Idcirco subdunt etiam suo modo in eis veritatem habere, nam in corruptione animalis corrumpitur unum totum, scilicet animal, & generatur novum totum, quia corpus, quod prius erat pars, tunc fit totum sicut etiam in generatione animalis destruitur aliud totum scilicèt embrio, quia ubi prius erat totum, dum generatur animal, sit pars ejus, quam expositionem amplectitur P. Faber loco citato, & manifestè insinuatur à Doct. 4.q.11.q.1.ab initio, ubi hac ratione inquit ad corruptionem unius totius etiam secundum ponentes pluralitatem formarum sequi generationem alterius totius; Verum quia hęc solutio aliquas patitur difficultates, quia talis generatio, & corruptio in animatis non potest esse simpliciter, sed tantum secundum quid, ut etiam Auctores isti fatentur, quatenus quod prius generebat vicem partis, gerit postea vicem totius, aut è contra, absolutè enim loquendo per actionem corruptivam in animatis nihil re vera producitur, sed tantum derelinquitur, scilicet cadaver, ut inquit Doctor cit. q.3. verf. *item manifestius*, quod enim ait Aref. produci saltem novam formalitatem, vanum est, quia formalitas non est idoneus terminus generationis Physicæ, ideò Raguf. disp 17.cap.10. absolutè negat propositionem in animatis, nec inquit esse contra Aristot. id asserere, hanc enim esse veram ipse probat, quia materia nunquam esse potest sine forma, unde opus est generationem semper corruptionem comitari, quotiescunque periculum imminet, ne materia maneat sine forma, quod periculum cum non adsit in animalis interitu, cum materia maneat sub forma mixtionis, necesse non est propositionem in animatis veritatem habere.

102 Cæterum expositio ista non candidè explicat veritatem propositionis, neque Aristi. mentem; non veritatem propositionis, tum quia sic acceptatur, ut universaliter vera in substantiis, & ita testatur Aristi. ipse tex.20. expressis verbis, & *est alterius generatio semper in substantiis alterius corruptio, & alterius corruptio alterius generatio*, malè negatur in animatis, & leviter defenditur per generationem, & corruptionem secundùm quid; tum quia falsum est connexionem generationis cum corruptione fundari præcisè in interna indigentia, quam habeat materia formæ ad naturaliter existendum, ut ostendimus disput.2. Phys.qu.3. artic.1. ubi proindè concluimus necessariam coexigentiam formæ in materia secundùm communem naturæ cursum peti præcipuè debere ex conditione naturæ universalis, & ordine universi potius, quàm ex interna indigentia materiæ; tum quia plus pendet substantia composita ab accidentibus ipsam præsertim naturaliter consequentibus, quam materia à forma, ut ibidem ostenditur, ergo hac ratione majorem veritatem haberet propositio in accidentibus, quàm in substantiis; tum tandem quia si necessaria coexigentia formæ in materia secundùm communem naturæ cursum petii præcipuè debere ex conditione naturæ universalis, & ordine universi attendenda est, quo ab Auctore naturæ statutum est, ut agentia naturalia nunquam formam corrumpant in materia, nisi aliam inducendo ad conservationem specierum, ratio, cur materia nequeat esse naturaliter sine forma, erit, quia corruptio unius est generatio alterius, non è contra, ut Mercen. volebat. Neque etiam hæc expositio est ad Aristi. mentem; tum quia falsum est inibi Aristi. pro causa perpetuitatis generationis reddidisse internam materiæ indigentiam, & propensionem in formam: tum quia nec ibi assignare intendit causam perpetuitatis generationis absolutè loquendo, sed solvere dubitationem tex. 16. propositam, quomodo perpetuari possit generatio, si materia est finita, ut diximus, & respondet text.17. finitatem materiæ benè cum perpetuitate generationum cohærere, quia generatio unius ex alterius corruptione procedit, unde mediante corruptione eadem materia pluribus successivè inservit generationibus, non ergo attulit illam propositionem text.16. præcisè pro causa perpetuitatis generationis, quia nec illam quærebat text.16. & æquè benè negaretur ab Adversario illa propositio, sicut ipsa generationis æternitas, sed attulit illam ad ostendendum, quomodo perpetuitati generationum possit sufficere finita materia, ut ex ipso contextu colligitur.

103 Itaque esto connexio corruptionis cum generatione benè probetur ex incompossibilitate formarum in materia, ratione cujus agens unam formam inducens in materia, aliam cogitur corrumpere, connexio tamen generationis cum corruptione non præcisè ex indigentia materiæ, aut ex causa materiali desumenda est, sed ex efficiente præsertim, quatenus scilicet agens naturale ex legibus naturæ ad conservationem sublunarium nunquam per se intendit corrumpere aliquid, sed per accidens corrumpit illud, quod est incompossibile generato, quod per se intendit, ita expresè notat Doctor 2.d.1.q.3. ad 3. Cumque Aristi. hanc propositionem inducat ad salvandam æternitatem generationum sine infinita materia, benè docent Scotistæ Ant.And. 8.Met.q.3. Tatar. hic q.1. not. 4. esse universaliter veram in omnibus substantiis mediatè, vel immediatè, in mixtis enim inanimatis vera est immediatè, in animatis mediatè, quia tandem cadaver resolvitur in vermes, & cineres, vel ut ajunt Tromb.8.Met.q.2. art.ult.ad 5. Bassol.2.d. 17.q.1.ad 1. princ. & Ant.And. cit. verificatur in omnibus in generatione, & corruptione completa ultimata, & totali, animal verò in morte non ita corrumpitur, quia adhuc remanet forma aliqua, quæ fuit de hominis essentia, neque in ortu ita generatur, quia supponitur forma embrionis, vel ut alii dicunt, generatio unius est corruptio alterius, & è contra, vel in facto esse, vel saltem in fieri, ut in animatis, quæ expositio colligitur ex Scoto cit.4.d.11.q.3. paulò ante solutionem principalium, dum ait nullum corpus animale habere simpliciter esse perfectum, & quietum recedente anima, quia statim est in continua tendentia ad resolutionem sui in elementa; contra quam expositionem parum urget objectio Mercen. cit. quod Aristot. tex.21. afferens rationem cur ex corruptis aliis semper aliquid generatur, inquit, quoniam terminus ad quem corruptionis est terminus à quo generationis, & è contrà, igitur terminus à quo generationis immediatè jungitur cum termino ad quem corruptionis, & ex consequenti universaliter corruptioni unius immediatè connectitur generatio alterius; parum urget, quia vel explicabitur de generationibus, & corruptionibus completis, & ultimatis, vel de generationibus, & corruptionibus inanimatorum, non autem de omnibus universaliter, ut ibi notatur in margine.

104 Hæc igitur Scotistarum expositio est idonea, & bene salvat Aristi. discursum, cum enim eam propositionem induxerit, ut ostenderet, quomodo materia finita sufficiat æternitati generationum, sat ei erit, quòd ad quamcunque corruptionem sequatur saltem mediatè generatio, & ad quamcunque generationem præcedat saltem mediatè corruptio, utrumq; enim habetur sine generatione cadaveris in interitu animalis, & sine embrionis corruptione in ejus ortu, sic enim nunquam cessabit generatio, & sufficit finita materia, quod solum intendit Aristi. ibi; quia etiam expositione data opus minimè est hanc propositionem verificari in accidentibus, quia non datur in eis perpetuitas generationis, quę difficultatem ingerat de finitate, aut infinitate materiæ, præsertim cum sint formæ simplices, quę compositione materiæ carent. Dices, imò secundum expositionem nostrā verificari debere etiam in accidentibus, quia ideò nos diximus in substantiis corruptionem unius semper annexam habere generationem alterius, non eo præcisè, quia nequit materia sine forma consistere, sed præsertim quia agens naturale nunquam per se corruptionem intendit, sed ea utitur ut medio ad generationem, ergo hac ratione etiam in accidentibus verificari debebit, alioquin aliquam corruptionem saltem in accidentibus per se intenderet agens naturale: Resp. jam q.1. art. 1. conclus.2. dictum esse corruptionem luminis in aere, specierum in medio, aliorumq; accidentium nullum contrarium habentium per nullam actionem positivam exercери, sed solum per cessationem, & ablationem influxus conservativi, quare in his casibus non verè dicitur natura, vel agens naturale intendere corruptionem, quia nulla intervenit actio, sed fola actionis carentia, non potest, autem agens dici aliquem finem per se intendere per simplicem actionis carentiam, nisi fortè in agentibus liberis.

105 Sed contra propositionem ratione concomitantiæ explicatam obicies, quod nec immediate, nec mediate veritatem habeat universalem in substantiis, Primò, quia in formis substantialibus sæpè videmus oppositum, unam nempè formam corrumpi, & aliam non generari, aut è contrà, nam juxta negantes pluralitatem formarum in composito nutritione hominis corrumpitur forma alimenti, & non generatur alia, sed anima rationalis extenditur ad informandam materiam ejusdem alimenti, & in morte ejusdem hominis generatur forma cadaveris, & nulla corrumpitur, cum permaneat anima rationalis; & juxta ponentes pluralitatem formarum ad productionem animæ in corpore non corrumpitur forma corporis, nec ad corruptionem animæ in brutis generatur nova forma. Deinde idem contingit in compositis substantialibus, nam in prima corporum productione nulla præcessit corruptio, & idem dicendum est, si cum Philosophis hęc productio ponatur ab æterno, idem etiam quotidie contingit in nutritione facta per species sacramentales, quia producitur nova substantia absq; alterius corruptione, quæ sub illis præfuerit speciebus. Rursus datur minimum naturale, sub cujus minori res conservari non possunt, si ergo hoc minimum v.g. aquæ ab agente naturali dividatur in duas partes, tunc aqua corrumpetur, & nihil de novo generabitur, quia forma substantialis sub tam parva materia conservari non potest. Tandem si generatio unius semper est corruptio alterius, & è contrà, semper in mundo esset idem individuorum numerus, quod rationabile non videtur.

Resp. ad 1. re vera Aristi. propositionem illam de compositis pronunciasse, quorum propriè est generatio, & corruptio, ut postea exprimit text.24. non autem de formis, in quibus tamen notari potest si sunt incompossibiles, discessus unius ad accessum alterius, aut è contra, quod æquivalet generationi, & corruptioni, & ita in opinione Thomistarum, si non corrumpitur anima, saltem discedit à corpore in adventu formæ cadaveris, & succedit in materiam alimenti, dum ejus forma recedit. Ad 2. aliud est loqui de creatione, aliud de generatione, prima corporum productio fuit facta per creationem, & fic etiam mundus ab æterno secundum Philosophos, at in proposito intelligitur propositio de generatione quæ est productio ex præjacente materia per transmutationem, & non per simplicem dimanationem, qua etiam de causa non urget argumentum ex Eucharistia desumptum, quia hic est sermo de rerum productione, ut fit secundum communem naturæ cursum, non autem extraordinario, & miraculoso modo, ut contingit in nutritione hominis ex speciebus sacramentalibus. Ad 3. quicquid sit de antecedente, de quo diximus disp. 9. Phys.q.3.art.1. dicendum est, vel illud minimum adeò parvum esse, ut ab agente naturali instrumento corporeo dividi nequeat, vel si dividi potest, fiet conversio in substantiam ambientis pro cujus forma erit sufficiens portio, neque enim singulæ formæ substantiales portionem materiæ ejusdem quantitatis sibi præscribunt pro minimo naturali etiam in sent.

sent. illud admittente. Ad 4. neg. consequia interdum ex unius interitu plura gignuntur, ut cum ex cadavere vermes, interdum ex pluribus unus, ut cum ex elementis fit mixtum.

106 Quoad secundum sensum, scilicet causalem, est difficultas, quia in communi modo loquendi dicimus, & formam priorem expelli, quia nova advenit, & novam advenire, quia prior recedit, juxta primam propositionem causalem generatio est causa corruptionis eo modo, quo dici potest corruptio habere causam, quatenus scilicet ad eam consequitur; juxta secundam corruptio est causa generationis in eadem acceptione causæ; & quia idem respectu ejusdem nequit dici causa, & effectus, prius, & posterius, hinc orta est gravis contentio, quænam illarum causalium sit absolutè vera, & an introductio formæ novæ sit prior expulsione præcedentis, num potius è contra; & quidem non est sermo de prioritate temporis, cum certum sit apud omnes exercitium generationis, & corruptionis in eodem instanti fieri, uni intrinseco, alteri extrinseco, nam si fierent in diversis instantibus, cum inter hæc debeat dari tempus, in eo tempore intermedio, vel materia esset sine forma, vel simul sub duabus formis, quorum utrumque absurdum est saltem naturaliter loquendo; sermo igitur est de prioritate naturæ, quæ ad causalitatem sufficit, si est cum aliqua dependentia posterioris ab eo, quod dicitur natura prius.

Et videntur in hac res modi dicendi, duo extremi, & alter medius, Rubion 2. d. 12. q. 4. art. 2. Mercen. cit. Faber theor. 40. & de Pœnit. disp. 17. c. 3. & alii antiquiores asserunt expulsionem formæ præcedentis absolutè præcedere introductionem novæ, unde volunt illam causalem esse absolutè veram, *nova forma accedit, quia prior recedit*, idem tenet Aresius 1. de Gen. q. 22. speciatim de formis substantialibus, nam de accidentalibus sentit oppositum. Recentiores verò quamplures è contra asserunt absolutè introductionem novæ formæ præcedere expulsionem antiquæ, & esse ejus causam, unde volunt aliam causalem esse absolutè veram *ideò forma præcedens expellitur, quia nova introducitur*, ita Suar. disp. 27. Met. sect. 1. num. 21. Hurt. disp. 1. de Gen. sec. 9. Aversa q. 10. suæ Philosoph. sect. 5. & quæst. 37. sec. 7. Arriag. disp. 8. Phys. sect. 1. Thomistæ tandem, ut est videre apud Complut. disp. 3. de Gen. q. 5. cum D. Th. p. 2. q. 113. art. 8. distinguunt diversa genera causarum efficientis, & materialis, asseruntque introductionem novæ formæ, quæ est generatio, priorem esse ex parte efficientis, & in eo genere causæ, quod adhuc libentius concedunt in genere causæ finalis, & formalis, sed ex parte materiæ, inquiunt, priorem esse expulsionem formæ antiquæ, quæ est corruptio, quam sequitur Ruvius 1. de Gen. tract. 2. q. 5. & ex nostris Aretinus in 4. d. 16 q. 2. art. 4. Morif. disp. 3. Phys. q. 19.

107 Dicendum est, quod licet secundùm quandam imaginationem expulsio formæ præcedentis introductioni subsequenti præcedere videatur, tamen ex natura rei, & absolutè loquendo, res è contra se habet, & sola causalis illa est absolutè vera, *quia forma nova introducitur, ideò prius expellitur*, non è contra. Ita jam determinavimus disp. 5. Phys. q. 3. artic. 3. & tenet Mairon. 4. d. 1. qu. 4. Probatur discurrendo per singula causarum genera, & quidem in genere causæ finalis generationem esse priorem corruptione fatentur etiam Adversarii, & probat Doctor 2. d. 1. q. 3. ad 3. princ. quia generatio per se intenditur ab agente, corruptio autem non, nisi per accidens; prioritatem in genere causæ formalis sufficienter probavimus loc. citat. ex eo scilicet, quia expulsio formæ præcedentis est effectus secundarius formæ novæ, atque ideò necessariò supponit introductionem ejus in materia, unde passim conceditur ab omnibus formam veterem à nova expelli, & ad hujus accessum illam recedere. Et hinc deducitur etiam prioritas ex parte efficientis, quia efficiens non corrumpit, ac depellit à materia formam veterem, nisi introducendo novam incompossibilem illi, qua ratione actio generativa formæ novæ dicitur virtualiter corruptiva antiquæ, ut diximus q. 1. hujus disp. art. 2. concl. 2. ita docet Scot. ibi cit. & 4. d. 1. q. 5. sub F. & d. 43. q. 5. art. 2.

108 Dubium est solùm ex parte materiæ, cùm enim ipsa formam non recipiat, nisi denudata, & expurgata ab his, quæ impediunt receptionem formæ novæ, & ex his præcipua sit forma ipsa vetus, sanè ad ipsam præparandam ad novæ introductionem videtur præcedere veteris expoliationem quemadmodum aliæ dispositiones præcedunt. Sed si benè res perpendatur, neque ex parte materiæ, seu in genere materialis causæ admittere debemus expulsionem veteris formæ præire introductioni novæ, sed potius è contra, tum quia hæc ipsa purgatio materiæ ab impedimento formæ oppositæ per informationem, & receptionem formæ novæ, ergo est effectus ejus; repugnat ergo priorem esse, sed omnibus modis posterior erit; Nec valet infelix illud effugium Thomistar. idem esse posse causam, & effectum, prius, & posterius in diverso genere causæ; centies enim id impugnatum est, & præsertim in proposito prorsus implicare videtur expulsionem esse dispositionem præviam ad formæ introductionem, à qua ipsa procedit, unde si est dispositio ad eam, potius dici debet consequens, quam antecedens. Nec minus juvat, quod inquit Ruvius, negari debere conseq. quia transit à genere materialis, quod dicit purgatio materiæ, ad genus causæ efficientis, quod dicit introductio formæ, licet enim utrumque reipsa ab efficiente procedat, tamen sub his nominibus ad diversa causarum genera attinent, & sub hac ratione non sunt comparabilia adinvicem; possunt ergo comparari adinvicem in prioritate, & posterioritate introductio formæ novæ, & expulsio antiquæ, quia hæc duo activè significantur, & se tenent ex parte agentis, quod introducit unam, & expellit alteram, possunt etiam invicem comparari receptio formæ novæ, & purgatio ab antiqua, quia hæc duo passivè significantur, & se tenent ex parte materiæ, at comparari non possunt purgatio materiæ, & introductio formæ. Hæc lanè tota responsio consistit in verbis, quæso cur non possunt hæc ambo comparari esto ad diversa causarum genera pertineant? planè respectus oppositi propriè inter se comparantur, ut introductio activa, & receptio passiva, item expulsio activa, & expulsio passiva, esto una se teneant ex parte materiæ, altera ex parte efficientis, ergo diversitas illa non impedit comparationem; Deinde concedit Ruvius cum aliis Thomistis ex parte efficientis activam expulsionem esse posteriorem introductione formæ, at posteà ex parte materiæ, inquiunt, receptionem esse posteriorem expulsione passiva; Contra sic urgemus, & est urgentissima ratio, introductio activa ex parte agentis præcedit expulsionem activam per adversarios, ergo etiam ex parte materiæ introductio passiva, seu receptio præcedit expulsionem passivam, seu purgationem materiæ. Prob. conseq. respectus oppositi sunt simul natura, sed introductio activa, & passiva sunt respectus oppositi inter se, sicut etiam expulsio activa, & passiva, ergo si introductio activa precedit activam expulsionem, etiam passiva introductio precedet passivam expulsionem, cum passiva introductio si simul natura cum activa, & passiva expulsio cum activa, unde per locum à conjugatis sic argumentari licebit, hęc causalis est vera, ideò agens expellit formam veterem à materia, quia novam introducit, ergo è contra hęc erit vera ex parte materiæ, ideò forma vetus expellitur, quia nova recipitur, & introducitur.

109 Contra statutum ordinem generationis, & corruptionis 1. arguit Rub. forma nova non expellit veterem, sed est agens, quod immediatè se ipso illam expellit, & corrumpit, ut locum faciat subsequenti, ergo generatio formę novę corruptionem, & expulsionem antiquę prejupponit, non è contra. Probatur assumptum, quando forma nova introducitur, aut invenit in materia formam priorem, aut non; si invenit, ergo non est ei incompossibilis, cum pro aliquo signo in eadem materia simul existant; si non invenit, ergo ipsam non corrumpit, vel expellit, sed corruptam, & expulsam supponit, quia implicat corrumpere, quod non est, & expellere à subjecto, in quo non existit.

Resp. aliqui ipsam advenire in subjecto in eodem instanti, quo introducitur, non tamen esse cum ea compossibilem, quia statim eam corrumpit, & destruit, unde ajunt, quod funt simul in pugna, & fieri, nunquam tamen in esse quieto, seu in facto esse, ita Fuent. 2. Phys. diff. 2. art. 4. Lorcam secutus 2. tom. in p. 2. disp. 4. de Gratia, *q. tertio dico*, ubi admittit peccatum, & gratiam simul pro aliquo instanti in eadem anima, & ait esse de mente Scoti 2. d. 36. sed non sine ingenti calumnia; Doctor enim solum tenet de potentia Dei absoluta posse gratiam cum peccato consistere, non de facto, ut patet in 4. d. 1. q. 6. & d. 16. q. 2. & ex illa eadem d. 37. 2. Hęc tamen solutio suspecta est, nedum in Philosophia, in qua exploratum est formam, & privationem pro nullo prorsus instanti posse simul consistere, nec permanenter, nec transeunter ob manifestam implicantiam, quę inde sequitur, quod eadem forma simul esset, & non esset pro eodem signo, ut diximus disp. 4. Phys. q. 4. una autem forma secum semper defert privationem alterius, sed etiam in Theologia, in qua non minus exploratum est pro nullo prorsus instanti esse posse simul gratiam, & peccatum, odium, & amorem, fidem, & errorem, substantiam panis, & corpus Christi sub eisdem speciebus. Neque quia una forma aliam corrumpit, & expellit, dicentur ideirco incompossibiles, si semel pro aliquo instanti se compatiuntur in eodem subjecto, quia ut benè urget Rubion, aqua calefacta corrumpit, & destruit calorem in se productum, & sunt in continua pugna, nec tamen ex hoc sequitur quod calor sit ei incompossibilis, cum existat actualiter simul cum ipsa.

110 Resp. itaq. neg. assumptum, quia agens non alio modo, ut sepè dictum est, expellit formam veterem à materia, nisi introducendo novam ei incompossibilem, unde decipitur in hoc Rubion, quia putat agens duplicem habere actionem, unam, qua prius natura formam veterem corrumpit; aliam, qua novam introducit, hoc est penitus falsum, quia ut dictum est nu. 51. & seq. eadem prorsus actione, qua novam formam inducit, veterem corrumpit, quia non datur actio merè corruptiva, & destructiva, nam formalitas actionis in eo consistit, quòd sit alicujus productio, non autem mera, ac pura destructio; Ad prob. assumpti dicendum, ut forma nova veterem expellat, minimè opus esse, ut eam in subjecto adinveniat, sed sufficit, quod conjungatur ei per successionem, & expulsionem, non per simultatem, ita quod cum primò ponitur una forma, primò tollatur alia, & primum esse unius, sit primum non esse alterius. Ratio hujus est, quia ut diximus disp. 4 Phys. cit. forma non expellit privationem, aut aliam formam per aliquam actionem, quam exerceat in illam, vel per aliquem contactum, sicut cum clavus clavum trudit, neq. pugnant, sicut milites in arena, unde & in hoc rursus decipitur Rubion putans opus esse, quod forma nova veterem in subjecto reperiat, ut eam expellat, nam si hoc requireretur, potius forma præcedens nunquam destrueretur, ac expelleretur, quod ita ostendimus, ut forma formam destruat, debet eam in subjecto adinvenire, & simul pro aliquo instanti esse, assignetur ergo instans, vel tempus, in quo eam dicitur expellere, tunc percontamur, vel in eo instanti forma vetus in subjecto existit, vel non; si primum, ergo non in eo signo eam expellit, cum adhuc simul sint; si secundum, tunc redit argumentum, quod tunc non expellit, sed potius expulsam supponit, quia formam in subjecto non existens ab eo non expellitur, quare semper redit eadem difficultas.

Non

Non ergo opus est, quod forma nova veterem in subjecto adinveniat, ut eam expellere dicatur, quia hæc expulsio non fit per aliquem contactum, nec pugnam ineunt, velut singulare certamen, sed in eo hæc pugna, & expulsio consistit, quod quando introducitur forma nova in eodem prorsus instanti vetus abeat, vel si pugna fit successivè ut inter calorem, & frigus in aqua, quæ celeritate introducitur forma caloris, eadem celeritate corrumpitur forma frigoris, unde hæc expulsio similis est illi, qua Galli, v. gr. castro expugnato conventionibus hinc inde factis Hispanos expellunt, non enim eos expellere dicuntur, quasi in eodem tempore hi, & illi simul in castro commorentur in pugna, sed eos expellere dicuntur, quia cum primum Galli ingrediuntur, Hispani discedunt.

111 Secundò, arguit idem, si introductio formæ novæ esset prior, & causa corruptionis, posterior sequitur, quod nunquam unum, & idem agens creatum esset generans, & corrumpens, quod est inconveniens. Prob. conseq. quia si ignis agit in aquam, & forma aquæ expellitur à forma ignis introducta in passo, non esse formæ aquæ sequitur immediatè non quidem ad actionem ignis generantis, sed ignis geniti, & ideò hic erit corrumpens, non ille, cum ergo idem sit regulariter generans, & corrumpens, dicendum est agens v. gr. ignem seipso immediatè generare, & corrumpere, sed prius corrumpere, ut locum faciat formæ subsequenti. Resp. neg. conseq. cum ejus probatione, quia esto forma vetus formaliter expellatur, & corrumpatur à forma noviter introducta, effectivè tamen corrumpitur, & expellitur ab ipso agente; non potest autem agens dici immediatè seipso formam præcedentem corrumpere, ut locum faciat subsequenti, tum quia agens non corrumpit formam præcedentem, nisi generando novam, cum nequeat habere actionem, quæ per se primò terminetur ad desitionem formæ prioris; tum quia si seipso immediatè formam corrumperet, & non mediante forma nova, hæc non diceretur eam expellere, nec peccatum expellere gratiam; tum tandem, quia deberet dici Deus prius natura elicere gratiam, ut locum faciat peccato, quando aliquis justus à gratia decidit.

Tertiò arguitur ex Aresio, licèt assertio posita locum habeat in formis contrariis, quarum una immediatè expellitur ad ingressum alterius, tamen in substantialibus admitti non debet, quia in his forma præcedens non expellitur virtute formæ subsequentis, sed virtute dispositionum præcedentium, & defectu suarum, cum ergo prius corrumpantur dispositiones formæ prioris, quam posterioris introducatur, prius etiam corrumpetur illa, quam illa generetur. Conf. quia dispositiones pro forma veteri tolluntur per alterationem præviam novæ generationi, & sic prius natura ad introductionem novæ formæ recedit forma præcedens. Demum si in instanti ultimo præviæ alterationis nollet Deus concurrere ad eductionem novæ formæ, adhuc verus deberet destrui, neque posset conservari sine miraculo, cùm nulla forma possit naturaliter conservari sub contrariis dispositionibus: at si productio formæ novæ esset destructiva formæ veteris, nullum esset miraculum tunc eam conservari, quia nullum esset illius destructivum, ergo productio novæ formæ non est destructiva veteris, sed supponit prius natura illam esse destructam.

112 Resp. ob hanc rationem multos à nobis defecisse; Arriag. tamen & Aversa cit. non terrentur, imò argumentum ita retorquent, dispositiones pro forma priori pellunt, quia inducuntur aliæ, cum sint invicem immediatè contrariæ, & hoc etiam illi concedunt, atque adeò prior est harum introductio, quam illarum expulsio, sed per novas dispositiones introducitur nova forma, ergo saltem per concomitantiam prior est introductio novæ formæ, quam veteris expulsio, dicetque tamen in hoc Arriag. & Aversa, quod casu, quo auferentur dispositiones prioris formæ sine introductione novæ, ille inquit, quod forma prior deficeret, iste negat; quia potius deberet conservari forma absque suis dispositionibus, quam materia sine omni forma. At dicent Adversarii post introductionem caloris, ut octo v. g. in materia ligni immediatè sequi expulsionem frigoris requisiti pro ligno, & simul ipsam ligni formam, & postmodum forma ignis emergit, unde argumenti reductio non multum urgere videtur; id, quod inquit Arriag. in eo casu formam scilicet defecturam, directè impugnatur ab argumento, quia si sola formæ novæ productio est ejus destructio, fi illa non intervenit ex hypothesi argumenti, nec ista destruetur; quod verò ait Aversa conservandam fore absque suis dispositionibus, imò sub contrariis, nec etiam satis probabile videtur, quia ut supra dicebamus, plus pendet ex intrinseca indigentia forma à suis dispositionibus, quam materia à forma, quia illas secum forma trahit etiam absque extrinseci agentis adminiculo, non ita materia formam. Argumentum in via nostra parum, & nihil urget, quia negamus per alterationem præviam etiam usque ad ultimum instans inclusivè induci gradum incompossibilem formæ præcedenti, nam hoc admisso profectò argumentum satis urget, sed qualitas in tali gradu dimanat à forma eo ipso, quod est introducta, atque ideò introductio formæ novæ semper præcedit expulsionem veteris, & gradus pro ea requisiti, & sic etiam patet ad 1. conf. & 2. quia cum alteratio in toto suo periodo nunquam inducat gradum incompossibilem, si Deus in ultimo ejus instanti concursum suspendat ad eductionem formæ novæ, vetus absque miraculo remanebit, & paulatim suo conatu contrarias depellet dispositiones, & proprias reassumet.

113 Quartò urgetur denuò Thomist. fundamentum, non minùs obstat introductioni formæ ignis in ligno frigus, & humiditas, quam ipsa forma ligni, sed ob talem obicem illa antecedenter tolluntur, ergo & ista. Conf. generatio formæ novæ est finis, corruptio anti-

quæ se habet, ut medium, ergo licet illa sit prior in intentione, erit tamen posterior in executione. Resp. frigus tolli antecedenter ad formæ inductionem citrà gradum pro forma ligni determinatum, hic autem, sicut & ipsa forma, corrumpitur ad ingressum formæ novæ, unde forma vetus est obex, qui tollitur concomitanter, & consequenter, non autem antecedenter; unde ad eversionem fundamenti Thomist. observa, non per se requiri ad introductionem formę novæ, quod præcedens prius natura fuerit à materia depulsa, sed absolutè sufficere, si tunc temporis in ea non reperiatur, cum ipsa ingreditur. Et ratio est, quia sufficit ei, ut in ejus ingressu materiam non inveniat occupatam ab alia forma, ad hoc autem parum refert, quod forma præcedens prius natura fuerit expulsa, vel quod tunc primo expellatur, unde manifestè infertur minimè opus esse, quod expulsio veteris formæ antecedat introductionem novæ, sed sufficere si eam concomitetur, vel sequatur, quod benè notavit Arriag. cit. Ad Conf. benè negat Hurt. cit. §. 95. conseq. quia generatio non est finis dependens à corruptione, tanquam à medio pririé, & in rigore sumpto, sed tamquam à remotione impedimenti secuta ex ipsa generatione, sicut etiam dependet à dispositionibus consequentibus, quarum est finis, & tamen fit priùs natura, quam illæ; finis ergo est posterior mediis, ait Hurt. per se concurrentibus, aut effectivè, aut dispositivè antecedenter, non tamen consequenter. Hinc subdit Suarez cit. num. 21. expulsionem formæ impropriè dici causam materialem introductionis alterius formæ, nam potius est remotio cujusdam impedimenti, non tam antecedens, quam subsequens, vel concomitans; unde si aliquis est ordo, vel prioritas, est magis secundum consideationem nostram, ut diximus in conclusione, quam secundum aliquam causalitatem à parte rei.

Quintò tandem objicitur: Tum quia si expulsio præcedentis sequitur ad novæ introductionem, ergo priùs est in illo subjecto forma nova, quàm expellatur antiqua, & sic in eo priori simul erunt, quia antiqua nondum recessisse intelligitur. Tum quia terminus à quo motus, ut provenientis ab agente, prior est termino ad quem, quia ab illo motum inchoat, vel ad huc tendat, sed expulsio formæ præcedentis est terminus à quo motus provenientis ab agente, introductio novæ est terminus ad quem, ergo, &c. Tum tandem quia ab hac sent. videtur stare Doctor 4. d. 16. q. 2. in calce, ubi movens hoc dubium in terminis de remotione culpæ, & infusione gratiæ, quænam earum mutationum sit prior, inquit, quod via generationis prior est expulsio culpæ, via perfectionis infusio gratiæ, & quod Deus in justificatione impii, licet ordine intentionis priùs velit ipsi gratiæ infusionem, quàm culpæ remissionem, ordine tamen executionis priùs vult illi non inesse culpam, quam inesse gratiam, qua de causa Scotistæ quamplures oppositum assertionis nostræ tuentur.

114 Resp. ad 1. patere ex dictis disp. 1. Phys. cit. q. 3. art. 3. in Sol. ad 2. neganda enim est conseq. quia in eodem prorsus instanti una incipit, & alia desinit; nec valet dicere saltem in eo priori simul esse, quia per instans naturæ non explicatur, aut mensuratur existentia formæ, sed solum dependentia posterioris à priori, vel talis præsuppositio unius ab alio, ut illud concipi possit isto non concepto, & sic est in proposito, quod expulsio veteris formæ non concipitur sine introductione novæ, sed hujus introductio benè concipi potest absque eo, quod ei præcedat expulsio, ut dictum est ad argumentum præcedens, nam sufficit, ut eam comitetur, vel sequatur; & advertimus ibi etiam Adversarios ad hanc solutionem teneri, quia cum secundum eos expulsio præcedat introductionem formæ, æquè benè contra ipsos urgere possumus, quod in eo priori materia erit sine omni forma, sicut ob oppositum à nobis assertum contra nos urgent, quod in eo priori erit sub duplici forma. Ad 2. potest esse varius ordo prioris, & posterioris inter terminos motus juxta variam ejus conceptionem, si enim concipiatur, ut fiat in argumento, per modum cujusdam transitus, ita prior occurrit terminus à quo abjiciendus, & posterior terminus ad quem acquirendus; si verò concipiatur per modum cujusdam aliter habitionis nunc, quam prius, prior occurrit terminus ad quem & posteà terminus à quo; à parte rei tamen res ita se habet, quod si est sermo de termino à quo per se, & primo, sicut est privatio, sic abjectio termini à quo nec præcedit, nec subsequitur acquisitionem termini ad quem, sed sunt omninò simul natura, imò abjectio illius est formalissimè acquisitio istius, nam expulsio privationis nil aliud est formaliter, quam adventus formæ. Et ratio hujus est, quia privatio, & forma privativè opponuntur, unde nec per divinam potentiam fieri potest formam esse in subjecto, & privationem non recedere, atque ideò formalissimè adventus formæ est expulsio privationis, & expulsio privationis formalissimè est ipsa forma, si verò sermo est de termino per accidens, & concomitantia, qualis est forma in materia præinventa, sanè hujus expulsio distincta est ab introductione termini ad quem, quia hi termini non ita immediatè opponuntur, quasi non esse unius sit formalissimè esse alterius, ut accidit in privative oppositis, ubi non esse privationis scilicet tenebræ est formalissimè ipsum esse formæ scilicet lucis, unde & Deus conservare potest terminum ad quem cum hujusmodi termino à quo, idest formam novam cum veteri, neque abjectio hujus termini ad quem sed à quo præcedit in motu introductionem termini subsequitis, ut ostensum est. Ad 3. nil certi possumus inde colligere ex Doctore, quia loquitur ibi de peccato, & gratia, quæ secundum ipsum non opponuntur ex natura rei, sed tantum ex divina institutione, unde & ibidem negat prioritatem causalitatis inter expulsionem culpæ, & infusionem gratiæ, & tandem concludit in fine quæstionis, quod secundum causalitatem, vel gene-

rationem nullum ordinem habent prioris, & posterioris, potius ergo ex locis à nobis citatis colligi debet mens Doctoris consequenter ad ejus principia, quam ex hoc loco utraque parte tam ancipiti.

Quo tandem ad primum sensum (scilicet identicum, & formalem, an propositio sit vera, distinguendum est juxta superius dicta qu. 1. art. 2. quod generatio, & corruptio tumi possunt in ratione actionis, vel mutationis, si hoc modo sumantur propositio est falsa, quia generatio, & corruptio important diversas mutationes, ut ibi contra Zab. probatum est, si verò primo modo erit vera, quandoquidem corruptio non importat diversam actionem à generatione, nam eadem prorsus actione, qua una forma introducitur, alia expellitur; & quæ contra propositionem in hoc sensu objici possent, jam sint dilutæ sunt.

QUÆSTIO V.

An generatio, & corruptio fiant in instanti, vel successivè; ubi discutitur, num forma substantialis suscipiat magis, & minus.

115 IN hac celebri conversia tres vigent in scholis opiniones, duæ extremæ, & una media; loquimur autem de forma non de primo indivisibili formæ. Prima extrema satis communis, & recepta asserit quamlibet formæ substantialis introductionem fieri in instanti, licet subjectum successivè disponatur, ita Capreol. 1. d. 17. qu. 2. art. 2. Pomponatius lib. de Nutrit. cap. 1. & Augm. cap. 19. & 8. Met. disp. 7. cap. 4. citans Themistium, Simplicium, & alios Græcos, Tolet. 1. de Gen. q. 11. citans Averroem, Albertum, S. Thom. Hurt. disp. 2. de Gen. sect. 3. n. 28. Arriag. disp. 1. de Gen. sect. 1. n. 54 qui alios citant, quam opinionem sic explicare solent, quod ante generationem alteratur mobile, & quia nulla pars ejus est æquè propinqua agenti, ideo primò propinquior alteratur, & in ultimo instanti illius alterationis introducitur pars formæ substantialis, deinde agens alterat aliam partem, in qua similiter agens introducit in instanti terminativo aliam partem formæ, & sic deinceps, unde concedunt dici posse fieri successivè in hoc sensu, quatenus unum instans alteri succedit, licet mediet tempus, in quo non fit generatio, sed alteratio tantum; hanc ex notitia plurimi P. Faber 11. Met. disp. 2. & probabilem putat Tatar. 5. Phys. qu. 1. dub. 1. imò quamplures ex hoc motum à mutatione distinguunt, qualis est generatio, quod motus fit in tempore, at mutatio in instanti. Altera opinio extrema est asserentium formas substantiales habere latitudinem non solum extensivam partium, sed etiam intensivam graduum per intensionem, & remissionem, illæ enim consequenter dicunt generationem substantialem fieri successivè, itaut successio proveniat, nedum ab extrinseco, ex parte mobilis, sed etiam ab intrinseco, ex intrinseca nimirum latitudine formæ, quæ de se successivè acquisibilis est, quia secundùm se divisibilis est tam extensivè, quam intensivè, ita Ant. And. lib. de trib. principiis q. 8. & 11. & lib. 11. Met. q. un. & Zerb. ibid. Roccus 3. Physic. q. 4. & 1. de Gen. q. 6. cujus opinionis auctores habentur Averroes, & Alexander, eo quia formas substantiales elementorum præsertim posuerint intensibiles, & remissibiles, & sequuntur, quicumque formas elementorum inquiunt remanere in mixto in esse remisso, & refracto. Tertia tandem sententia, quam veram arbitramur, & Scoticam, atque Peripateticam, mediat inter illas, & docet generationem substantialem inanimatorum (nam de generatione animatorum disput. ult. peculiaris erit sermo) fieri in tempore, & successivè contra primam opinionem, subdit tamen contra secundam, hanc successionem non provenire ab intrinseca latitudine formæ substantialis, quasi suapte natura talem successionem postulet, sed ei adventitiam esse ex annexis dispositionibus, & alia forma incompossibili, ut posteà declarabitur; Hanc tenet Doctor loc. mox citand. etsi pro aliis referatur, Tataret cit. idem P. Faber Theor. 39. Morisan. disp. 1. de Gener. dub. 5. Pererius lib. 14. cap. 1. & alii.

ARTICULUS I.

Generatio, & Corruptio successivè fiunt, & in tempore.

116 HÆc assertio, ut diximus, de generatione inanimatorum statuitur, extenditurque etiam ad corruptionem, quia qua celeritate introducitur una forma, eadem corrumpitur alia, unde pari passu procedunt generatio, & corruptio, sicut si quis manu tenens trutinam æquali lance, si quis alteram lancem manu deprimat, eodem tempore levat alteram, & depressio unius est levatio alterius. Colligitur ex Scoto in 2. d. 3. quæst. 9. D. F. N. Oubi & si non sigillatim loquatur de generatione substantiali, doctrinam tamen communem affert, ut constabit ex argumentis, quæ afferemus; clarius id habet in 4. d. 43. qu. 5. B. ubi inquit agens creatum successivè inducere formam substantialem, unde ex hoc concludit, quod si forma corporis in resurrectione in instanti introducetur, hoc erit virtute divina; & tandem hoc probat ex professo 8. Met. qu. 3. idem tenet Lichet. in 2. loc. cit. Faber expresè Theor. 39. cit. quod non detur minimus motus indivisibilis. Et probatur primo manifestis Arist. auctoritatibus, nam 4. Phys. 129. & 7. Phys. 37. expressius ait generationem substantialem esse velociorem, & tardiorem, & 6. Phys. text. 59. & habet ex præcedentibus in generatione, & corruptione aliquid semper priùs factum, vel corruptum esse ante complementum ipsorum, sicut in quolibet motu successivo mutari præcedit mutatum esse, & è contrà, & text. 83. ait secundùm eam mutationem, quæ in contradictionem est, nullum esse impossibile, si tempus mediet, & sit neque perfectum ens, neque non ens. Nec juvat frequens effugium, quod per generationem, & corruptionem intelligat Arist. præviam alterationem, aut aggregatum ex utroque, non autem de præcisa mutatione introductiva formæ substantialis; Minime, quia ut constat ex ipsis contextibus, ibi benè distinguit generationem à prævia alteratione, & de generatione ea pronunciat, ut est introductio formæ substantialis: benè verum est, quod non loquitur de generatione, ut omninò præscindit à prævia alteratione, quia re vera generatio successionem, quam habet, non ex se habet, ab intrinseco, sed potius ab extrinseco à prævia alteratione in ipsam redundat, quia ut dicemus art. seq. successio ejus non est referenda ad formam substantialem, sed potius ad dispositiones prævias.

117 Secundò demonstratur solida ratione, ex Doctore cit. deducta ex actione uniformiter difformi agentis naturalis in passum, nam quotiescunque passum, circa quod agens naturale exercetur, est contrariis affectum, semper inter sphæram activitatis suæ agit uniformiter difformiter producendo nimirum qualitatem intensionem in partibus sibi proximioribus, & debita proportione remissiorem in remotioribus, & ratio est, quia major vel minor distantia agentis à passo multum juvat, vel impedit actionem ejus disp. 2. qu. 4. cum ergo in qualibet generatione præcedant semper dispositiones prævæ, quæ non nisi in tempore, & successivè introducuntur ob rationem allatam, quia cum passum sit divisibile in plures partes, non potest secundum omnes esse æqualiter approximatum agenti; hinc sequitur generationem quoque ipsam per concomitantiam fieri successivè, & in tempore. Probatur confeq. nam ultimas dispositiones necessariò, & naturaliter consequitur introductio formæ substantialis, si ergo illæ successivè introducuntur, nec potest dari determinata pars, in qua primò, & æqualiter tota introducatur, sed semper in infinitum alia, & alia pars est prius disposita, profectò idem de forma substantiali per concomitantiam dicendum erit.

Resp. Arriag. disp. 2. de Gen. sect. 3. nu. 28. negando propositionem illam de actione uniformiter difformi esse universaliter veram, quod nititur probare quibusdam experientiis de sono, & luce Solis, Hurt. imitatus, qui etiam loc. cit. §. 14. eandem negare ausus est quibusdam exper entiis innixus; Sed eam propositionem esse universaliter veram, quando passum, circa quod agens naturale exercetur, est ejusdem rationis, & æqualiter contrariis imbutum, & experientias ab eis adductas non esse ad rem, jam ostendimus disput. 2. qu. 4. cit. quæ hic repetere non est opus. Proinde Hurt. §. 12. & 23. aliter respondet, negando dispositiones ultimas successivè introduci, nam ultima dispositio, inquit ipse, consistit in indivisibili, dato enim quod ultima dispositio alicujus formæ substantialis sit aliqua qualitas, ut quinque, ly *ut quinque* nil aliud dicit, nisi terminativum graduum illius qualitatis, quod indivisibile est, & consequenter non successivè, sed in instanti introducitur, cum mensura indivisibilis sit instans, non tempus, & quia forma non introducitur post quamlibet dispositionem, sed solùm post ultimam, sequitur non successivè, sed in instanti introduci.

118 Neque hæc solutio argumentum evacuat, procedit enim ex confusa acceptione indivisibilium qualitatis, in qua omninò distinguenda sunt abinvicem, ut diximus disp. cit. indivisibile intensionis tantum, & indivisibile intensionis, & extensionis simul. Ratio est, quia qualitas illa, ut quinque, non tantum requiritur in hoc, & in illo puncto subjecti, sed etiam in singulis ejus partibus diffusa, adeò ut totum illud subjectum est calidum v. g. ut quinque, unde quamvis illa qualitas, ut quinque, quoad intensionem sit indivisibilis, tamen quoad extensionem indivisibilis est, quare contra allatam responsionem maximè ad hominem, sic argumentari licebit, ultima dispositio formæ, etsi quoad intensionem indivisibilis sit, tamen quoad extensionem divisibilis est, ergo etiam forma substantialis, cum hæc eodem modo concomitanter acquiratur, sicut illa. Probatur assumptum, quia ultima dispositio formæ ab agente introduci debet in subjecto quanto, & extenso, & adhuc aliqua contrarietate affecto, sed agens naturale uniformiter difformiter agit circa subjectum ita se habens, ergo, &c. Accedit, quod gradus certus, est ultima dispositio, etiam per ultimum non esse incipit in parte incerta, ac indeterminata, ex disp. 3. q ult.

Resp. alii, argumentum concludere utique de dispositionibus prævis, quia cùm accidentia sint, benè successivè acquiri poterunt, non verò de formis substantialibus, quæ non nisi in determinata parte, & quantitate recipi debent. Hæc responsio corruit ex dictis disput. 9. Phys. q. 3. art. 1. ubi determinavimus cum Doctore formas substantiales non viventium determinatam quantitatem non postulare, sed quantum est de se, sub minori semper existere posse quacunque data, ut ipsa quoque experientia docet, quamvis enim corpora quædam temuis resistentiæ, qualis est ignis, non possint diu sub exigua mole conservari, unde statim extinguitur, & convertitur in naturam corporis circumfusi, alia tamen majoris resistentiæ sub quacunque exigua quantitate diu conservantur, signum evidens non præfigere sibi terminum usque ad indivisibile exclusivè; At præsertim in proposito possumus adhuc sic urgere, ultima dispositio formæ introducendæ, ut ponitur ab Adversariis, incompossibilis est cum forma corrumpenda, itaut quandocunque est in subjecto ultima dispositio, statim extinguitur forma præcedens, ac nova excitatur, alsignetur tunc ista determinata pars, in qua substantialis forma dicitur tota simul in-

introduci debere, certum est, partem illam divisibilem esse, & consequenter non esse secundum singulas æqualiter agenti approximatam, ergo cùm adhuc aliqua contrarietas ab illis abigenda superst agens simul in omnes dispositionem ultimam inducere nequibit, sed prius in parte propinquiori, posteà in remotiori, quando ergo agens dispositionem ultimam introduxit in propinquiori, vel manet forma præcedens, vel non; Si primum, ergo forma corrumpenda esset compossibilis cum ultima dispositione; Si secundum, ergo ne dicamus naturaliter materiam per aliquod tempus sine forma substantiali reperiri, dicere debemus, quod in illa parte propinquiori sit nova forma substantialis, ergo non est ei præscripta certa pars quantitatis, sed potest sub qualibet minori reperiri.

119 Vide disp. cit. in Phys. ubi in non viventibus, & homogeneis ostendimus non dari minimum naturale, nec terminum parvitatis eorum formis præfixum, contra quod parum urget, quod objicit Contar. tom. 2. q. de max. & min. naturali c. 3. ex hoc nempe sequi, neque viventia ipsa habere minimum, corpora enim ætherogenea viventium ex partibus homogeneis constant, ergo si istæ non sunt determinatæ ad minimum, sed semper esse possunt in minori mole, pariter etiam, & corpora ætherogenea viventium. Non urget, etiamsi ob hanc rationem Aresius 1. de Gen. disp. 4. qu. 35. probabile putaverit neque in viventibus esse determinatum terminum parvitatis, quia partes homogeneæ viventibus deserviunt, velut instrumenta ad eorum operationes obeundas, at ob nimiam parvitatem possent evadere improportionata ad illas. Nec item obstat, quod ait Aresius hanc rationem non concludere, quia instrumenta tunc debent esse determinata, quando determinatum est agens, sive effectus, alioquin si hæc sunt indeterminata, talia quoque erunt instrumenta, cum hæc proportionari debeant agenti, & effectui, & ita videmus membra culicis esse illi porportionata instrumenta, quamvis quantitatis minimæ, quæ tamen essent improportionata homini. Non itaque obstat, quia per eam rationem utique non prætendimus præfigere certum terminum instrumentis omnium viventium communem, quis tam mentis hebes id afferet? sed singulis pro eorum conditione, & indigentia, & quia nullum vivens videtur uti posse instrumentis quantumcunque exiguis ad operationes vitales exercendas, ideò quodlibet exigit pro sua conditione determinata organa majora, vel minora, & in hoc sensu procedit illa ratio ex Arist. deducta 7. Politic. cap. 4. non autem ex suppositione, ut ait Aresius, quod omnia viventia esset ejusdem determinatæ magnitudinis, esset enim hæc suppositio multum inepta, & ridicula. Fatemur tamen argumentum concludere, quod in ordine ad potentiam Dei absolutam possunt animantia quædam carere termino parvitatis, & hoc gratis admittimus loc. cit.

120 Interim notanda est hic nonnullorum inconsequentia, præsertim Scotistarum, qui cum Scoto 2. d. 2. q. 9. negant inanimatis, & homogeneis terminos parvitatis, & posteà asserunt generationem eorum fieri in instanti, in quo sanè magis consequenter loquuntur Adversarii, quia ipsi asserentes generationem fieri in instanti, contendunt etiam formam substantialem semper exigere determinatam partem, quam informet, imò ex hoc, quod singulis formis præscribunt terminos parvitatis, hinc posteà deducunt omnem generationem fieri in instanti, unde è contra qui inanimatis negant tales terminos, consequenter negare tenentur generationem fieri in instanti. Minus etiam consequenter loquuntur alii, ut Conimbr. 1. Phys. cap. 4. q. un. artic. 7. Greg. 1. distinct. 17. quæst. 2. articul. 3. & alii Nominales, qui admittentes terminum parvitatis volunt generationem ab initio in instanti, ita quod agens naturale inducat certam particulam formæ totam simul in certa parte materiæ, post acquisitionem verò primæ partis fieri deinceps successivè, quia nullum imminet periculum, quod detur medietas minimi per se existens (ut eveniret ab initio) nam præexistenti continuatur. Nec etiam isti loquuntur consequenter, quia si non datur minimum in generationis progressu, hinc clarè deducitur formam ex natura sua non sibi determinare certam quantitatem, cum possit esse sub minori in infinitum, atque ideò tota etiam, ac integra generatio æquè bene potuit incipere per ultimum non esse, & si minus minimo dari non potest esse separatum, hoc non provenit ex natura ipsius formæ, sed à contrario ambiente, quod eam corrumpit; aut ergo tam ab initio, quam deinceps generationem in instanti fieri debent asserere, aut numquam, sed successivè semper.

121 Tertiò principaliter, ut aliqua forma successivè introducatur, duo ad summum requiruntur, unum est, quod forma habeat aliquam latitudinem, sive extensivam, sive intensivam, nam si terminus indivisibilis est, non potest, nisi totus simul acquiri, ac deperdi; alterum est, ut sit impedimentum aliquod, quominus in instanti secundùm omnes suas partes ipsa introducatur, lumen enim esto præfatam habeat latitudinem, quia tamen nullum adest contrarium impedimentum, totum simul inducitur, ita colligitur ex Aristot. 5. Physic. 18. 33. & 49. & docet Scot. 2. distinct. 2. quæst. 9. Z. ubi ait radicem omnis successionis sumendam esse ex resistentia medii ad motorem, & mobile, quatenus scilicet non potest terminans ad quem à motore intentus statim induci in mobili, sed opus est mobile moveri per media interjacentia inter terminos à quo, & ad quem intelligendo per media omne id, quod necessariò præcedit inductionem termini ad quem, ut diximus disp. 1. 5. Phys. quæst. 7. art. 1. Sed utraque conditio intervenit in generatione substantiali, nam in primis forma materialis habet latitudinem saltem extensivam (scilicet pluralitatem partium, adest etiam impedimentum, quo minus introducantur omnes simul, quia cum in subjectum contrariis affectum induci debeant, oportet prius contrarium expellere, ejusque resistentiam vincere, quod ab agente naturali subitò fieri nequit, sed paulatim per partem post partem. Dices, hoc esse impedimentum ab extrinseco ratione dispositionum, non ab intrinseco formæ. Benè; sed hoc sufficit, ut & successio in generationem ipsam redundet, non enim ad successionem inducendam requiritur, quod tale impedimentum prodeat ab intrinseco formæ, sed illud sufficit, undecunque provenat. Dices, prius à determinata parte contrarium expelli per alterationem prævam, & in ea parte in ultimo alterationis instanti partem substantialis totam simul induci. Contra hoc jam renuimus, quia clarum est, quod agens actione univoca agit in medium, & in extremum, & nequit in extremum agere, quin agat prius in medium, sicut prius est medium ipso extremo, cum igitur determinata illa pars subjecti, in qua certa pars formæ tota simul dicebatur induci, sit divisibilis in duas partes, prius agens introducet prævias dispositiones in primam medietatem, quam in secundam, quia agit uniformiter difformer, quando ergo disponit secundam medietatem, vel agit in primam, vel non; si agit, ergo cum omnes dispositiones introduxerit, inducet in eam formam substantialem, & sic jam assignata non erat pars determinata; si non agit, ergo aget in extremum non agendo in medium, & cum secundùm Adversarios ultimæ dispositiones expellant formam oppositam, jam illa medietas materiæ disposita erit ab omni forma substantiali denudata.

122 Quintò, quin etiam si penitus naturam generationis substantialis vestigamus, ut sit regulariter, aliquam successionem reperiemus in ea independentem à successione ipsius alterationis, etiamsi sint simul connexæ; ratio est, quia licet inter formas substantiales illa non versetur contrarietas, quæ inter qualitates adinvenitur, habent tamen propriam repugnantiam, & incompossibilitatem in eodem subjecto, ratione cujus si materia esset sub aliqua forma substantiali sine suis accidentibus connaturalibus, atque ideò non indegeret prævia alteratione ad ea expellenda, adhuc tamen generatio ipsa fieret successivè, & in tempore, quia non adhuc reperiret materiam nudam, & sine impedimento, sed forma alia præoccupatam, cum qua incompossibilis est nova forma, sicut ergo in motu locali sola incompossibilitas diversorum ubi in eodem subjecto absque vera contrarietate, & graduali intensione sufficit ad successionem motus localis, ita quoque in proposito sola incompossibilitas duarum formarum substantialium in eadem parte materiæ sufficit ad successionem generationis etiam præcisa contrarietate, & graduali intensione, ac latitudine dispositionum. Confirm. quia impedimentum in alteratione, ne tota qualitas inducatur simul, est alia qualitas ei contraria, & incompossibilis, quæ præinveniatur in passo, per quam resistit, quæque tota simul, cum partes habeat, vinci, & expelli non potest, ergo etiam in proposito forma substantialis præcedens in materia resistentiam causabit suo modo ob ejus incompossibilitatem cum forma introducenda, & sic ex hoc capite posset in generatione admitti successio aliquo modò per se, quia tamen terminus per se generationis absolutè loquendo non est forma expellenda, sed privatio, & ad formæ expulsionem præviæ dispositiones multum operantur, præstat dicere successionem in generatione adinveniri per accidens, & ratione præviarum dispositionum.

Sextò tandem probatur experientia ipsa, nam experimur de facto formas substantiales successivè introduci, ignis enim non simul, sed successivè occupat omnes partes ligni, & chartæ; Accedit, quamplures ex adversariis id defendere de nutritione, quod scilicet successivè fiat, ac in tempore, non in instanti, undeex hoc capite tenentur omnes solvere difficultates, quæ contra nos urgeri solent, cùm ergo solida non occurrat ratio cur hoc de nutritione asseratur, & posteà negetur de integra inanimatorum generatione, præstaret idem utrobique affirmare, eo præsertim quia nutritio animatorum, & generatio inanimatorum in hoc conveniunt, quod nunquam requirunt determinatam materiæ partem, in qua substantialis forma introducatur.

123 In oppositum objic. Primò & censetur ab omnibus argumentum difficile, si generatio fit successivè, ergo incipit per ultimum non esse, itaut sit verum dicere, nunc non est, & immediatè post hoc erit, tunc ergo quæritur, an in eo instanti, quod est ultimum non esse generationis completa sit dispositio formæ introducendæ in alicujus parte subjecti, aut non; si primum, necessariò debet fieri in eodem instanti, quandoquidem nequit materia esse ultimatè disposita pro receptione alicujus formæ, & non habere illam; si non, ergo falsum est, generationem incipere in tempore immediatè sequenti, quoniam si in instanti antecedenti non est materia ultimatè disposita, restat illi ulterior dispositio acquirenda per motum in tempore immediatè sequenti, forma autem non recipitur, nisi postquam talis dispositio ultimatè introducta est.

Resp. hanc difficultatem urgere quoque tenentes nutritionem fieri successivè, ut videre est apud Compl. disp. 5. q. 8. Joan. de S. Thom. quæst. 8. art. 4. Ruvium 1. de Gener. cap. 5. quæst. 3. qui multas adducit responsiones, quas omnes rejicit; sed quicquid alii dicant, nos juxta nostra principia dicimus; quod vel per ultimam dispositionem intelligitur gradus aliquis formæ præcedenti incompossibilis, & sic verum est, in eo instanti, quod est ultimum non esse generationis, dispositionem formæ non esse completam & ultimatam, quia talis gradus non venit nisi cum forma, atque ideò dispositio ultima in hoc sensu non præcedit, sed potiùs concomitatur formam ipsam, & acquiritur non per alterationem, sed per generationem ipsam concomitanter; si verò per dispositionem ultimam intelligatur illa, quæ immediatè præcedit gradum incompossibilem, quæ est purè intro-